www.salgay.com

...لهجه او رويه ئې بې حده شاعرانه ده. احساس او شعور ئې د فلسفي دے خو نظر او ژبه ئې د شاعر ده. — سليم راز

...د هغهٔ نظمونه او د غزلونو شعرونه دراصل د هغهٔ د وجدان آواز دے د هغهٔ شاعري د "از دل خيزد بر دل ريزد" په مصداق ده. — سعيد ګوهر

...دريابي زړهٔ لري او سره د دې چې خهٔ ئې په زړهٔ وي، هغه ئې په خله وي. — اکرام الله ګران

...ښاغلے افضل د ادب د ليلا مئين دے او د مينې په دښته کې ئې د شوق کيږدۍ خوره کړې ده. — پير محمد کاروان

...او د هغه تخليقي جوش او فکري ليونتوب ئې هغه د فن په انتها او رسوي. — حسينه ګل

... همدغه لېونتوب اوږدوالي څو شوق په پښتو شاعرۍ کښې له نورو شاعرانو نه منفرد ده کوي. — فريده هوډمندي

افضل شوق

www.salgay.com

www.salgay.com

څوک چې ګوري راته
وایم دا به ته یې
څوک چې خاندي راته
وایم دا به ته یې
دا به ته یې
دا به ته یې
دا به ته یې
بس په دغه رنګه
زه په "دا" او "دا" کې

په لټون ستا دَ څېرې

دَ سلو یار شوم

افضل شوق

له اړخه دَ

سکام ادبي اکېډمۍ کوئټه

حقوق محفوظ

دَ شاعرۍ دا پښتو کتاب ، چي دَ " په لټون ستا دَ څېرې " تر عنوان دلاندي په کال ۲۰۰۳ع کي چاپ او دَ افضل شوق په نامه مارکيټ کي خپور کړلی شو .. همه حقوق يې دَ شاعر په نامه محفوظ ساتل کېږي -

دَ کتاب په باب ...

دَ کتاب نوم -	په لټون ستا دَ څېرې
شاعر -	افضل شوق
دَ چاپ کال (اول ايډيشن)-	۲۰۰۳ع
دَ چاپ شمېر -	۱۰۰۰ کاپۍ
کمپوزنګ -	قاميار خان / حکمتيار خان
اهتمام -	اولس يار خان / عزيز يار خان
ټائټلز -	تمثيل حفصه اسلام آباد
چاپ ځای -	عالم پرنټرز اسلام آباد
له اړخه -	سکام پښتو اکېډمي کوئټه
بيهه -	۲۰۰ کالداري پاکستانۍ / 250 افغانۍ / ۱۴ امريکائي ډالر

دَ کتاب تر لاسه کولو درک

- يونيورسټي بُک اېجنسي خېبر بازار پېښور
- صحاف نشرياتي موسئسه کاسي روډ کوئټه
- عظيم پبليشرز سوئيکارنو چوک پېښور
- دانش کتابتون ډهکي قيصه خوانۍ پېښور
- پښتو اکېډمي بُک سټال ، پېښور يونيورسټۍ
- ګوشه ادب جناح روډ کوئټه

• انتساب دَ کتاب ...

دَ پښتو دَ جدید غزل سرخېل ، نامتو محقق ، سترګه ور نقاد او دَ قدر وړ انسان سعید ګوهر او وَ پښتو ژبې ته تر هر څه ور تېر بې ساري شاعر او غښتلي نثرنګار سید خېرمحمد عارف په نوم ..... چې دَ دواړو دَ مثالي دوستۍ له برکته نه یوازې دَ اُردو او پښتو ادب نابغهٔ عصر ، اوچت شاعر او منلي نثرنګار پروفیسر ربنواز مایل په مشرۍ کې دَ لورالائي پښتو مکتبه فکر لومړۍ خښته کښېښول شوه ، بلکې دَ ګران سهېل جعفر او محمود ایاز په ډوَل بې شمېره پیاوړي شاعران او نثر لیکونکې یې هم دَ پښتو په چوپړ داسې بوخت کړل ، چې اوس بې دَ لورالائیاتو دَ ذکر او فکر .... پښتو ژبه او ادبي تاریخ نیمګړی دی -

• انتساب دَ ژوند

زما ژوندون
دي شي لوګی په هغو
چې زما دَ هر
لیدلي خوب په شانې
پښتو کوي
او پښتونواله پالي

• انتساب دَ جذبو

زما جذبې
په نوم دَ هغه احساس
چې سرېتوب
دَ سرلوړۍ په خاطر
مرام ګڼي دَ ژوند
یوازې مینه

• انتساب دَ شاعرۍ

زما شاعري
په نوم دَ هغې پېغلې
چې زما دَ خيال
دَ هر يو نقش په سمه
په نرۍ زنه
شينکی خال هم لري

...... افضل شوق

دَ ډېره ډېره مننه

- دَ پښتو نظم او نثر دواړو ميدانونو دَ يو غښتلي ، منلي او ښخي باصلاحيته او رښتوني نقاد او شاعر مشر سليم راز صاحب دَ ژوري کتني دَپاره ، چې هغوئ له ما سره دَ يو مشر په حېثيت مينه په وار وار رقم کوي هم او ما دَ خپل بې کچه خلوص په اثر په خپلو پلونو باندې تګ ته پارَوي هم–

- دَ عزتمن مشر او دَ جديد پښتو غزل سالار ، لوی محقق او نر پښتون نقاد سعيد ګوهر دَ زړه له کُومې دَ کره کتنې او ماهرانه رائيو په حقله ، چې زما حوصله نوره نوره زياتوي–

- دَ نظم په اړه دَ يو روشن خيال ، خو ناليدلي شاعر ګران پير محمد کاروان.... چې زما دَ کتاب په حقله يې وړه لاکن بامعنا او خوږه رائې له کابل څخه په رالېږلو زما حوصله افزائي وکړه–

- دَ قدر وړ او زما دَ خوښې په يو ځو آزاد نظم ليکونکو شاعرانو کې شمېر سوچه او کره پېغلې حسينه ګل ، چې دَ ګټورو رائيو دَ اظهار پرته يې دَ دې کتاب په چاپولو کې ما ته ښې مشورې راکړې–

- "دَ شګو مزل " نومورې شاعرې ډاکټر فريده هوډ ، چې تر ارزښت زيات ليکلو سره سره يې ما ته په غېر ارادي توګه دَ دې کتاب نوم هم هغه وخت راپه ګوته کړو ، چې کله يې په لومړي ځل په فون باندې ما ته زما نظم " دَ سلو يار " په يادو راتېرَولو–

- دَ اباسين يوسفزي دَ تيکنيکي هلو ځلو او مرستې دَ پاره ، چې دَ دې کتاب دَ چاپ کولو په اړه يې ارزښتناکې ګڼم–

- دَ تمثيل حفصه ، چې زما کتاب يې په خپل لاس جوړ کړل شوي ټائيټل باندې ښائيسته کړو - زه يې دَ برياليتوب دَ پاره دُعا کوم -

- دَ سهيل جعفر، چې دَ کتاب دَ ښائيست په باب يې ماته ګټورې او شې مشورې راکولو سره سره دَ شاعرۍ په انتخاب کې مدد هم وَکړو -

- دَ ګران ملګري محمود اياز ، چې دَ شعر او شاعرۍ په نان سټاپ مجلسونو او خبرو يې دَ ډېرې مُودې ورسته يو ځل بيرته په ما کې ويده شاعر راويښ کړو -

- دَ خوارۀ يار عنايت الله ضياء چې دَ کتاب په چاپَولو کې له ما سره نه يوازې هر لور تښتېدو بلکې په ګټَورو مشورو يې ماته لارې هم را هوارَولې -

- دَ خپل ژوند دَ ملکرې ډاکټر وهيبه سکاني افضل ، چې که څه هم لا تر اوسه په پښتو سمه نه پوهېږي ، خو دَ پښتو په دې کتاب چاپَولو يې وَ پارَولم څه ، چې دَ کتاب ټول خرڅ يې لا هم پخپله دَ "نه هېرېدونکي ګفتې" راسپارلو په نېک نيت وکړو -

- دَ هر لوستونکې ، چې دا کتاب لولي او لائبرېرۍ ته يې په دې جذبه ور سپاري ، چې په شېرينه پښتو کې ليک دی -

*****

سپلانی شاعر

افضل شوق يو سپلانی شاعر دی - دَ مزاج او طبعيت په حواله هم او دَ کار او عمل په لحاظ هم - ځکه دَ شاعرۍ فضا يې دَ ګرډې دُنيا دَ رنګونو ، آهنګونو او موسمونو په اشتراک و امتزاج ځوانه ، مسته او حسينه ده - او دَ مينې په وږمو ، نغمو او جذبو ويښه ، ژوندۍ او متحرکه ده - او شاعري يې دَ مزاج په حواله ځان خوښه ، خُودبينه او درون بينه ده - خو دَ رُوح او رُخ په لحاظ عالمګيره او دوربينه ده - چې حقيقت او رومانويت په کې يو بل ته تر غاړه وتې دي - رومانوي حقيقت پسندي يې وګڼو او که حقيقت پسنده رومانويت يې وَبلو - خو دَ ژوند او فن په يو نادره تجسيم کې يې فکر و نظر څه نوی او عجيبه تفهيم راوړاندې کړی دی - دَ حقيقت نګارۍ دَ اُسلوب باوجود رومانوي تصوريت پرې غالب دی - او ما ورائ حقيقت خيالونه پرې خواره دي - او دَ هغې وجه دا ده چې دَ شاعر دَ تخيل قوت ډېر مضبوط او هر اړخيز دی - چې عقل او فکر هم ورته حېران حېران ګوري - او شاعرانه وجدان يې دومره زورَور دی چې شاعري يې سوريلزم (SURREALISM) سرحدونو کې داخله کړې ده - او دَ خيالاتو تنوع او پرواز يې

ژوندي حقیقتونه هم دَ وزَرو لاندې کړي او خپل ځانګونه يې پرې خواره کړي دي –او په عقل يې وجدان ته فوقیت ورکړی او ډېر وړاندې مخ په بره يې بوتلی دی - دَ حقیقت یا هستۍ تصور يې دَ انسان دَ موضوعي تجربې په حواله اخستی او دَ فرد دَ غېر مشروطې آزادۍ غږ يې پورته کړی دی – چې په نتیجه کې وجودیت (EXISTENTIALISM) په کنډر کې دَ خپل ځان (انسان او ژوند) قصیده هم لولي او مرثیه هم واي - او په دې سبب يې شاعرۍ کې دَ جذباتو شدت ، دَ تخیل رنګیني ، دَ مضامینو رنګارنګي او دَ ماحول نېرنګي لیده شي .... خو شاعر چونکې جهاندیده او فهمیده شخصیت لري -دَ ژوند ، ماحول او دُنیا دَ حقیقتونو سره اشنا او بلد دی – ځکه ماورائ حقیقت تصوراتو کنفیوز کړی او مایوس کړی نه دی او ځکه په شعر و فن کې يې دَ حقیقت نګارۍ روؤنه ، ګودرونه شاړ یا بند نه دي - او دَ ژوند حقائق يې منلي او څرګند کړي دي - که غور وکړی شي نو په شاعرۍ کې يې دغه ماورائ حقیقت مثالونه او تمثیلونه هم دَ حقیقت دَ لړمون نه راوَتې رومانوي تصورات دي - چې دَ څه نآشنا حقیقت په لټون او جنون کې په سفر دي –هم دغی سفر زمونږ دا شاعر سېلانی کړی دی - او دَ یو ملک نه بل ملک ته سفر دغه دَ نآشنا منزل په طرف روان تصورات راپیدا کړي او په یوه لاره اچولي دي - او بل دَ جدا جدا ملکونو په جدا جدا منظرنامو کې مخې ته راغلو ثقافتي مشاهدو ، تهذیبي روئیو او فکري تجربو دَ شاعر تخلیقي مزاج ، نفسیاتي کېفیت او اعصابي نظام متاثر کړی او منتشر کړی خو دی ولې بیا يې په یوه انساني نکته راسم کړی او متحد کړی دی - چې دَ شاعر په حسي تجربې او تخلیقی روئیې کې مخې ته راځي (چې مونږ ورته دَ تخلیقي حسیت نوم هم ورکولی شو) او دَ شعر په فني چوکاټ او فکري فضا کې لیدلی او محسوسېدلی شي –

بادي النظر کې دا تصویر دَ حقیقت نه لرې ښکاري – خو په حقیقت کې دَ حقیقت مختلف رنګونه په کې داسې منعکس شوې دي چې ټول په یو بل کې ورننوتې دي - او ځان ځان له حقیقت يې پس منظر ته تلی دی - هر منظر خپل حقیقت پخپله بیانوي خو دَ منظرونو اجتماع دَ هر منظر انفرادیت په اجتماعیت کې بدل کړی او چې کله په کې دَ شاعر خپل تخیل هم شامل شي نو بیا دغه اجتماعي حقیقت هغه نه وي ، کوم چې مخ کې موجود حقیقت ؤ –

دَ افضل شوق دَ نظر وسعت ټولې موجود منظرنامې په ځان کې رانغښتې دي - او یو وجود کړې يې دي - حقیقت نه يې تېښته هم کړې ده خو حقیقت يې راتېښتولی هم دی - دَ هغه دَ شعر وفکر هم دغه اُسلوب او رویه ده - چې دَ حقیقت نه باوجود دَ حقیقت نه ماورِی معلومېږي - دَ حقیقت نګارۍ دَ مکتب نه جدا او مختلف لګي - او هغه پخپله دَ رومانویت په کېمپ کې ولاړ ښکاري - او داسې محسوسېږي چې دَ مادي حالاتو ادراک او اثبات موجودګۍ کې دَ تصوریت او ماورائیت په جاړو او جالو کې انښتې او نغښتې پروت دی - وجه يې دا ښکاري چې ژوند او دَ ژوند مسئلو ته په سوچ کې حقیقت پسند دی خو اپروچ يې تصوراتي او ما بعد الطبیاتي دی - معروضي حقائق پېژني خو رویه يې موضوعي ده - او دَ خارجیت نه دَ اثر قبلولو باوجود دَ شاعرۍ اهم عنصر يې داخلیت دی - هم دَ دغې رومانوي طرزِ احساس له کبله دَ تخیل ګرفت پرې مضبوط او قوي دی –او دَ ژوند دَ تلخو حقیقتونو سره دَ مخ کېدو باوجود یوې روماني یوټوپیا کې راګېر دی - ځکه یوه ګړۍ هم سکون نه لري - اضطراري کېفیت او متحرک نظر يې په آرام نه

پرېږدي - او دَ رُوح آزادي يې تل په سفر او الوت کې دَ ساتلو هڅه کوي. او دَ خوب او خيال په ګلرنګه او ګل ورينه دُنيا کې ورله جُوتې او غوپې ورکوي –

ځکه زمونږ دې شاعر حقائق ليدلي او تسليم کړي هم دي خو لهجه او رويه يې بې حده شاعرانه ده – احساس او شعور يې دَ فلسفي دی خو نظر او ژبه يې دَ شاعر ده - دليل يې په حق دی خو تخيل يې شاعرانه دی - چې رومانوي طرزِ اظهار او رموز و اسرار لري - ولې دَ دې هر څه باوجود دَ انا پرستۍ خود پسندۍ احتجاج او بغاوت غېر ذمه دارانه نعرو او دَ جذباتيت او اذيت غېر ضروري کېفياتو نه بچ پاتې شوی دی - بعضې نظمونو کې يې دَ NASTOLGIA رومانوي احساس او تصور ډېر واضح دی خو مريضانه او مايوس کن نه دی - البته دَ احساس څړيکې او دَ نظر نبضونه يې پارَولي او تېز کړي دي - او په مجموعي ډؤل شاعر دغه دَ رومانويت مسلک او منطق ناروغه او ناړامه نه دی - غورزېدلی او پاربدلی نه دی - او دَ ژوند زور او شور په کې موجود دی – او ځکه په شاعرۍ کې يې دَ خپل عصر روح ليدلی او پېژندلی شي –

دا سپلانی شاعر چې هر چرته تلی دی خپل شاعرانه حس او نظر يې دَ ښائيست غېږه کې غورزولی دی - او دَ مينې په غږ يې پاسَولی دی - دا هم حقيقت دی چې دې سپلاني شاعر دَ ښائيست په ستائينې او دَ مينې په څرګندونې کې بخيلي يا کنجوسي نه ده کړې - افلاطوني عشق نه يې ځان ساتلی دی - ځان له يې دَ زړه نوُل نه دی کتلی – هر چرته يې دَ حُسن نه فېض موندلی او هر چاته يې دَ مينې تاؤ رسَولی دی او دَ ژوند ساز يې غږَولی دی - او دَ دغې تاؤ ساز يا ساز تاؤ دَ ده شعري الهام ته دَ ژوند دَ احساس يو تود سُر او دَ عصر دَ شعور يو سُرودي تاؤ وربخښلی دی - چې دَ ده په فن کې يې دَ ژوند حقيقتونو ته يو رومانوي پېکر او رومانوي تصوراتو ته دَ يو حقيقي نظر ورکولو هڅه کړې ده - او دغې هڅې دَ شاعر دَ فن کېنوس (CANVAS) نور هم وسيع کړی دی - کوم ته چې دَ هغه سپلاني نظر او وجداني فکر دَ اګاهو نه دَ احساس او شعور دَ سمندر وسعتونه او نوې اُفقونه او دَ زغل و پرواز نوې ميدانونه او لوړ غرونه عطا کړي دي –

دَ شاعر دَ حُسن لټون او دَ مينې تړون هغه دَ حُسن دَ جلوې په مخ کې لټ کړی نه دی - او دَ مينې دَ جذبې په تار کې تړلی نه دی – بلکې هغه يې متحرک کړی او وړاندي تګ ته دېکلی دی – (آزاد رُوح پابندي نه مني او سکون نه لري) دَ حُسن او دَ مينې دغې حرارت او حرکت هغه دَ ژوند په نوؤ لارو او نآشنا مزلونو سر کړی دی - او هغه يې دَ انسان او ژوند په تعلق او رښتې په حواله نوې معنې او مفاهيم ښودلی او دَ آګهي له دريچو يې ورته نوې منظرونه او نوې منزلونه په ګوته کړي دي - چې شاعر يې په خپلو نظمونو کې نشاندهي او ګواهي کړې ده –

زمونږ دا سپلانی شاعر څومره دَ مزل تېز دی نو دومره دَ لفظونو په زغل کې هم وړاندې دی - دَ دُنيا دَ ګڼو ملکونو سپلونه يې کړي دي - خو تشه آواره ګردي يې نه ده کړې - دَ فکر و نظر لاره يې هم هواره کړې ده - په هر سفر کې دَ عياشي دَ منظرونو نه تېر شوی دی خو دَ تخليقي شعور منظرونه يې دَ عياشي نه محفوظ ساتلي دي - دَ ليک منظرنامه کې يې ذهني عياشي ته ځای نه دی ورکړی – ځکه په فن کې يې فکري آواره ګردي نيشته - او مقصديت په کې خپل ځان ښاي - ولې په فکر و فن پوره دَ افضل شوق دغه مقصدي

شاعری نه هغه څوک خوند او پند اخستی شي چې دَ شوق په سفرنامو کې یې ذهني سفر کړی وی - فکر و نظر یې ګرځېدلی او ټولو مقاماتو ، واقعاتو او شخصیاتو سره متعارف ، مخامخ او مخاطب شوی وي - ځکه چې دَ شاعر لفظیات، ترکیبات، تلمیحات او علامات یې دَ دغو سفري سیاحتونو او سیاحتي سفرونو څخه مستعار اخستې او په کار راوستې وي -

بل په دغه شاعر دَ پوهېدو دَ پاره علمي سطح هم نسبتاً اوچته په کار ده - باید چې لوستونکی دَ عالمي تاریخ ، تهذیب، تمدن او فنون لطیفه (ادب او آرټ) نه هم باخبر وي - څنګه چې په حُسن پسې ورک دې سېلاني شاعر دَ نن په جغرافیهٔ کې دَ دې ویر کائنات په هره ذره کې او اُفقونو په حد بندي کې دَ ښائیست ځوانۍ او مستۍ ټول رنګونه.. غرونه او غورځنګونه راټول کړي او یو کړي دی - او دَ پرون دَ تاریخ دَ پاڼو نه دَ ژوند او فن دَ جمال ، جلال او کمال ټول خوبَولي وجودونه راویښ کړي، تصویرونه یې ګویا کړي او غرونه یې مجسم کړي دي - او دَ زَړو تهذیبونو په کنډرونو کې یې هر عکس، هر نقش او رقص راژوندی کړی ، پاسَولی او ګرځولی دی. دَ هغو دَ پېژندنې دَ پاره دَ تاریخ دَ تهذیبي سفر او دَ تهذیب دَ تاریخي سفر نه خبرېدل لازمي دي - نو ضروري ده چې لوستونکي ذهني طور خپل ماضي کې هم سفر کړی وي - او شاعر چې کومې نخښې نښانې ښاي ، دَ هغو شناخت او پېژندګلوي هم کولی شي - او داسې یې دَ شاعرۍ نه مزه هم واخستی شي او پوهه هم ومومي - ګنې دَ لفظونو ، ترکیبونو او علامتونو په جالو ، جاړو او ځنګلو کې به ګېر وي - نښتې او ورک وي او ذهني طور به قید او بې درکه وي - نو نه به په شاعري پوهی شي او نه به دَ شاعر په مقصد او پېغام خبر شي -

چونکې زمونږ دا لوستی او سېلانی شاعر بره هم دی او لرې هم او دَ لوستونکو ذهني سطحې ته نه راکوُزېږي او نه ورنیزدې کېږي - نو باید چې لوستونکي خپله ذهني سطح اوچته کړي او پخپله ورنېزدې شي - چې څه ترې واوري او څه ترې زده کړي - په کلام او پېغام یې ځان پوهی کړي - دَ ژوند په خوږو پوهی شي او دَ فن ښکلا او مقصد وَ پېژني -

زمونږ دا سېلانی شاعر یا شاعر سېلانی دَ ښکلا په تلاش کې خپل منزل ته لا نه دی رسېدلی او سفرېې جاري دی - هغه دَ خپل مُوډ او مزاج مطابق ښکلا لټوي او په خپل شعر کې یې دَ خپل احساس او شعور مطابق اظهار کوي - هغه دَ خپل لټون نه لا مطمئین نه دی ځکه و درېدلی نه دی او په مخه روان دی - ځکه خو وائي چې....

منزل دغونې لرې لرې کېدو
چې ځونې ځونې لنډېدله لاره

ځان کې په سوب دَ مسلسل سفر
تلی نشم په بله دومره ستړی یم

(شاعر ستړی ضرور دی ، خو زړه ستړی نه دی)

په " خيالي بنه " نومې نظم کې هم دغه حالت او کېفيت بيانوي او (داسې ځينې نور نظمونه)

ممکنه ده چې څوک دغه لټون دَ شاعر " هرجائي پن " او يا څوک يې دغې جنون ته " په کثرت کې دَ وحدت " نامه ورکړي او دَ " تصوف " دُنيا ته يې راکاږي..... خو داسې نه ده - اصل صورتحال دا دی چې دَ حُسن مختلفو صورتونو او مختلفو معيارونو دَ شاعر سکون او صبر لوُټلی او فهم ونظر تقسيم کړی دی - او بيا چرته سترګو وژلی او چرته زلفو تړلی دی - کله لب ، کله رُخسار ځان ته پسخولی کله ښائيست ، کله خوانی ځان ته راکښلی دی - او شايد هغه دغه هر څه په يو وجود کې ليدل او خپلول غواړي - دغې دَ حُسن کشش هغه دَ ژوند او کائنات په هره شعبه او هره حصه کې دَ ښکلا طلبګار کړی او دَ بدۍ ، بدرنګۍ او بد امنۍ نه بېزار کړی دی - ځکه خو هر چرته نېکي ، انصاف ، صداقت ، مينه او امن غواړي – کوم چې دَ ښکلا مختلف شکلونه او کېفيتونه دي - ځکه دَ هغه په شعر او فن کې دَ هغه دَ فکر او نظر همدغه حواله ډېره نمايان او زياته معتبره ده –

هغه مينه کوي او مينه عام کوي. چې نېکي هم ده ، صداقت هم دی - انصاف هم لري او امن هم راولي - خو دَ امن ، انصاف ، صداقت او مينې دَ پاره امن ضروري دی - ځکه دَ امن تبليغ او پرچار هم کوي - او دا هر څه بنيادي طور دَ انسان سره تعلق لري - ځکه هغه په خپلې شاعرانه فلسفه کې او تر څه حده فلسفيانه شاعرۍ کې انسان ته اوليت ، فوقيت او اهميت ورکوي - او داسې ، انسان يې دَ فن بنيادي نُکته ګرځي - هم دغه نُکته دَ هغه دَ شاعرۍ محور او مرکز ثابتېږي – او هم دَ دغې نُکتې نه ګېر چاپېره دَ هغه دَ حُسن تصور تاوېږي - او لکه دَ دائرې ترې دائره در دائره په ګرځېدو کې لوئېږي او خورېږي – او دَ شاعر سفر هم په دغه دائرو کې جاري وي .... ولې ښه خبره دا ده چې دَ دائرې کرښې بيا خپل ځای ته واپس نه راځي - تکرارېږي نه - بلکې دا دائرې ځان ځان له نه دي - يعنې دَ دائرې نه دائره پيدا کېږي - او دَ دائرو کرښې ټولې خپلو کې تړلې او مربوطې دي - او دَ دائرو دا سفر هم په شا يا دننه طرف ته نه دی - بلکې مخ په وړاندې ، بهر په بهر او مخ په بره دی – هم دغه ارتقائي عمل دی - هم دغه دَ ارتقاء سفر دی چې په کائنات کې دَ ازل نه جاري دی - دَ سماج دَ ارتقاء هم دغه قانون دی - او دغه عمل دَ ژوند په هره شعبه کې روان دی - ځکه خو وئيلی شي چې " ژوند دَ انسان دَ ارتقاء سفر دی "

او زمونږ دا سپلانی شاعر ارتقائي منزلونه سر کوي – مخ په بره او مخ په وړاندې روان دی. سفر کوي ... او دا سفر اختتام نه لري - هر څو که شاعر په زړه کې ځان سره لګيا دی وائي...

" مزل به کله سر ته رسي ؟ "

سليم راز

سکړ (چارسده)

۲۰ دسمبر ۲۰۰۲ع

*****

افضل شوق ..... دَ جمالیات شاعر

(امکان لري چې دا مجازي مینه حقیقي وګرځي)

زه ګران افضل شوق سره له تېرو پنځویشت کلونو څخه دَ مینې ، اخلاص او ورورولۍ نژدې تعلق لرم - دَ ده ټول شعري ، ادبي ، فني او فکري سفرزما په مخ کې دی - رښتیا خبره ده چې زما دَ نسل دَ شاعرانو راپس چې کوم ځلمیان وَ شعر و ادب ته را داخل شوي دي ، په هغو کې دَ افضل شوق نوم خپل ځرګند شناخت او جوت ځای لري - چې دَ خپل کار او زیار په حواله په وار و ار ستائیل شوی دی - دَ هغه اولنۍ پښتو شعري مجموعه " شلېدلی امېل " دَ سهېلي پښتونخوا له اړخه دَ جدیدې شاعرۍ دَ اول نقش په دَ ذکر وړ مجموعه ده - په دې مجوعه باندې پروفېسر ربنواز مایل ، ښاغلي سرور سودائي او ګران سهېل جعفر لیکل کړي وو - او دَ افضل شوق په کلام یې خپله ناقدانه رایه ښکاره کړې وه چې زه یې دلته تلخیص وړاندې کول بې ځایه نه بولم - مایل صاحب لیکلي وو ...

" افضل شوق په شعر وئیلو کې پوخ کاره یاد بدی شي –دَ ۱۹۷۵ ع نه پس په راتلونکې کهول کې خپله ځېره هم لري او خپل انفرادیت په قائمولو کې بوخت شاعر هم دی - په غزل کې دَ ده شعري رنګ دَ اثباتیت رنګ دی - خو زما په نیزدې دائی دَ نظم او په نظم کې هم دَ مختصر نظم شاعر دی – دلته دَ ده کړاؤ ، فکري وحدت او دَ موضوع تفصیل رنګ پرله پورې لیده شي - "

محترم سرور سودائي کښلي وو چې ....

" افضل شوق دَ سهېلي پښتونخوا یو نامتو او مخوَر شاعر دی - خپل انداز ، خپل اسلوب او خپل یو فکر لري - دَ ده نوم دَ نوې کهول دَ لومړي قطار په لیکوالو کې په ویاړ اخستل کېدی شي - نظم بالخصوص لنډ نظم دَ ده دَ خوښې میدان دی چې دَ خپل مافي الضمیر دَ اظهار دَ پاره یې خپل کړی دی - "

دَ افضل شوق دَ همځولي ملګري جدید شاعر سهېل جعفر رایه دا وه چې...

" شوق ، که نظم لیکي او که غزل ، دواړه ښه لیکي – زه دَ افضل شوق په شاعرۍ کې ډېره بې ساختګي محسوسوم او زما په نزد په شاعرۍ کې تر ټولو لوی کمال هم دغه بې ساختګي ده "

دَ شلېدلي امېل پس دَ هغه سفرنامه " اووه ګامه مزل " شائع شوې وه چې دَ عزتمن سلیم راز غوندې صاحب نظر نقاد یې هم ببخي ډېره ستائینه کړې وه - زما په خیال دا سفرنامه دَ پښتو ادب لومړۍ بهترینه ، نمائنده او معیاري سفرنامه وه - تر اوسه پورې چاپ شوې ټولې پښتو سفرنامې دَ افضل شوق دَ دې

سفرنامې په مقابله کې زيات ارزښت نه لري - دا يوه داسې سفرنامه ده چې دَ اُردو ژبې دَ ښو ښو سفرنامو له معياره سره څنګ وهي –

دَ "شلېدلی امېل" (۱۹۸۷ - ۸۸ع) دَ اشاعت پنځلس کاله پس دا ده ، په ۲۰۰۳ع کی دَ افضل شوق دويمه شعري مجموعه "په لټون ستا دَ ځبرې" چاپ ته تياره ده - په دې کې زياته برخه دَ آزادو نظمونو ده - خو غزلونه هم په کې شامل دی - ماته يې کومه برخه چې دَ مطالعې دَ پاره راسپارلې ده له هغې څخه دَ ټولې مجموعې په باب اندازه لګول آسانه خبره نه ده - بيا هم زه دا هيله لرم چې دَ "شلېدلی امېل" شاعر افضل شوق به په خپلې دريمې مجموعې کې دَ منفرد ، اهم او پسنديده شاعر په حېث مخ ته راشي –زما وَ مخ ته دَ پراته مختصر مواد په رڼا کې که زه دا وَوايم چې دَ افضل شوق نظمونه په موضوعاتي، فکري او معنوي اعتبار خپل قاري ځانته متوجه کوي نو به غلط نه وي - خصوصاً دَ هغه مختصر نظم ډېر ارزښتناک دی - حقيقت دا دی چې دَ ارواښاد ايوب صابر راپس ښه او معياري آزاد نظم ليکل ډېر مشکل کار دی – خو افضل شوق چې په مختصر نظم کې دَ خپل فکر، خيال او موضوع دَ اظهار او ابلاغ کوم کوشش کړی دی ، هغه خپل رنګ، آهنګ، خوند او تاثير لري - هيڅ ابهام او معنوي اشکال نه لري - دَ هغه نظمونه او دَ غزلونو شعرونه دراصل دَ هغه دَ وجدان آواز دی - دَ هغه شاعري دَ "از دل خېزد ، بر دل رېزد" په مصداق ده – سلاست، رواني او بې ساخته اظهار دَ هغه فني کمال ته اشاره کوي - زه چې دَ هغه پخوانۍ او اوسنۍ غزلې لولم ،نو دَ سيف الرحمان سليم ، يوسف اورکزي ، عبدالله جان مغموم ، اکرام الله ګران او ډاکټر اسرار شعري لهجه رايادېږي - البت دَ دې مطلب دا نه دی چې افضل شوق دَ هغوئ تقليد کړی دی - دَ ده اصل خوُبي دا ده چې دَ ده په شاعرۍ باندې دَ هيڅ شاعر اسلوب حاوي نه ښکاري بلکې داسې محسوسېږي چې افضل خپل اظهار پخپل انداز او الفاظ کې کوي - دَ "تقليد در تقليد" په دې شاعرانه ماحول کې زه دا دَ هغه لوی او دَ تعريف وړ جوهر ګڼم خو اسلوب يې تر اوسه دَ جوړښت په مرحله کې دی –

دَ افضل شوق په شاعرۍ کې بنيادي موضوع ښکلا او دَ ښکلا لټون دی - هغه په حُسن نه مړېږي - دَ هغه جماتياتي تنده دومره زياته ده چې دَ الطاف حسېن حالي دَ "هی جستجو که خوُب سې خوُب تر کهان" غوندې مسلسل دَ تلاش په مرحله کې ښکاري - امکان لري چې دا مجازي مينه حقيقي مينه وګرځي - که داسې نه وشي هم ، جماليات پخپل ځای ډېر اهم فکري او فلسفيانه موضوع دی او دَ تخليقي ادب دَ رُوح مترادف دی –له دې علاوه په دې شعري مجموعه کې دَ خپلې خاورې، خپل کلتور، دَ خپل چاپېرچل او دَ خپلو قدرونو دَ اظهار سره سره دَ خپل تاريخ تراخه حقيقې او نه نظر اندازه کېدونکې اړخونه هم په ښه ډول نظم شوي دي - صرف دا نه ، دَ يو جهان ګښت سياح او دَ يو بصيرت لرونکي انسان په حېث يو "ګلوبل لېنډ سکېپ" هم دَ ده په کلام کې تصوير ګرځېدلی دی - چې دَ لوستونکو دَ پاره دَ غور او فکر نوې دروازې خلاسَوي - دَ آرټ دَ دُنيا کومې عالمي حوالې چې دَ هغه په نظمونو کې راغلې دي هغه مونږ پښتو شاعرانو ته دَ موضوعاتو په اړه دَ وسعت نظر دَ اختيارولو دَ پېغام او دعوت حېثيت لري - په کار ، چې زمونږ دَ نوې کهول شاعران دې نُکتې ته متوجه شي –

زما دُعا ده چې دَ ګران افضل شوق دا مجموعه " په لټون ستا دَ ځېرې " کامیابه او په پښتو ادب کې دي دَ یوې ښې اضافې باعث وګرځي –

خاورې ...... **سعید ګوهر**

کوئټه ، ۱۲مه جنوري ۲۰۰۳

دَ سلو یار

(افضل شوق دَ امن او سوکالۍ په لټون دی)

زما او دَ افضل شوق لیدل کتل اتفاقي وشو - زه عنایت الله ضیاء سره ناست وم چې دوئ راغله او ضیاء ووئیل چې ګرانه ! افضل شوق صاحب دی – علېک سلېک سره یې را ته کوُوز پاس کتل لکه چې هغه ځېره یې نه وي لیدلې چې کومه یې لیدل غوښتل - په دې خبره مو ډېر ګپ ولګولو - دَ افضل شوق نوم ما ډېر ځله اورېدلی وو - " اووه ګامه مزل " کتاب یې هم ما لوستی وو – په کې دَ ډېرو ملکونو ذکر دی او دا کتاب سفرنامه ده - دا ملاقات چې ورسره وړومبی وو ، خو دوئ دریابې زړه لري او سره دَ دې چې څه یې په زړه وي هغه یې په خُله وي - خپلې خامۍ هم چې ورته په ګوته کړې ، سمدستي یې مني او دا شاید چې دَ هغه دَ عظمت صحیح نښه ده –

دَ کتاب نامه " په لټون ستا دَ ځېرې " .... دَ سلو یار شوم ده – دَ کتاب په وړومبي مخ یو مختصر نظم دی چې دې نظم کې دَ کتاب نوم هم ذکر شوی دی او په دغه فکر یو څو نور نظمونه لکه " آئیډیل " ، " خوبَولی تعبیر " ، " شعرونه " ، " دَ امن دَ ناوې واده کې " موجود دي او دَ لوستلو نه پس ما داسې محسوس کړو لکه چې شوق صاحب په لاشعور کې ، دَ ده په وجدان کې یو ښائیسته پېکر ، یو ښکلی وجود ده ته ښئیلی دی – خوب کې هم ورته راشي او دا دَ هغې وجود جل وهلی دَ هغه په تکل کې سرګردانه ګرځي –

شوق صاحب چې په ژوندانه کې هم په سفر وي - دَ " هغې " په تکل کې سرګردانه ګرځي ، دَ خپل فکر او په دښتونو ، ښارونو کې هم او په ښکاره هم دَ دغې " پېکر " دغې " ښاپېرۍ " ترلاسه کولو او دَ موندلو هڅې کوي - ډېر مخونه وَویني او یقین یې په هر مخ راشي چې دا هم " هغه " ده - خو دا دَ یقین اوبه یې سراب وَخېژي او دَ مینې تنده یې ماته نه شي - او دَ شوق دَ وینا مطابق " دَ سلو یار شوم " –

دا دَ خپل زړه مسافر ، دَ خپل عشق مسافر دَ حُسن هغه منزل ته نه دی رسېدلی چې قرار پرې بیا مومي - بنده حېران شي چې دَ شوق صاحب دا " آئیډیل " څوک دی؟ دغه پري پېکر څوک ده ، چې دوئ ورپسې پرېشانه سرګردانه ګرځي - او ده له دَ خلوص په قافله کې راځي او دوئ له په ځولیو ځولیو دَ سرو ګلونو

هارونه راوړي او چې سترګې يې وَ غړېږي نو بيا غائبه وي - دا تجسس "دَ امن دَ ناوې په واده کې" تر سره شي او بنيادم پوهی شي چې دَ شوق صاحب آئيډيل څوک دی - دَ امن په نامه څوک نه پوهېږي - هغه امن چې په مينه او ورورولۍ قائم وي - چرته چې ظلم ، زور او استحصال نه وي - چرته چې دَ جنګ توري تياري نه وي خورې، چرته چې دَ باروُدو بُوی هوا نه وي بد بُويه کړي او چې دَ مينې آب حيات په کۍ دَ انسانانو په څُله شي - او دَ يو بل نه ځارېږي ، قربانېږي - دې سکون ته شوق صاحب په علامتي توګه دَ امن ناوې وائي –او دا دَ شوق صاحب هغه پرې پيکر ده چې دوئ يې خوب کېويني او دَ دوئ په لاشعور کې يو حسين ترين وجود لري - دې نظم کې چې شوق صاحب ورته يو خوب وائي ... دَ ارمان په سيمه ورته يو تصور وائي ... چې دَ دوئ په ذهن کې راغونډ شوی وي – په دې تصوراتي محل کې اما کما ملکونو سندرغاړي دَ خپل ثقافت ، تهذيب او ژبه کې لګياوي دَ خپل فن مظاهره کوي ، ګډاګانې او ډانسونه کوي .... سندرې وای - په دې فنکارانو کې دَ برطانيې ، جرمني ، امريکې ، ايران ، ، مصر ، جاپان ، هسپانې وغېره هم موجود وي - دَ مختلفو قومونو نمائندګان وي ، خو هيڅ تنارعه تر منځه نه وي ، يو بل نه ځارېږي ، ټول دُښمنان خپل شوي وي يا ياران شوي وي - شوق صاحب هم په زړه کې دَ سوکالۍ آرزو شدت سره محسوسوله - ځکه يې دَ امن ناوې ودَوله - ما په خپل ناقص خيال دَ شوق صاحب دَ ارمان دغې محبوبې ته رسائي کړې ده کومې ته چې شوق صاحب دَ امن ناوې وائي - که زه خطا شوی نه يم ... نو دَ شوق صاحب ټول نظمونه په روزمره او ساده الفاظو کې دي خو علامتي رنګ لري او ژور مفهوم په کې پروت دی–

شوق صاحب دَ پښتنو په نا اتفاقۍ او تربګنو هم ډېر درد محسوسوي - دَ هغې اظهار په "ببرغونه" نظم کې په ښکاره ډوّل پروت دی – پښتنه سيمه ، چې دوئ ورته مور وائي ، چا چې دَ خپل اولاد پسته غېږه کې روزنه په پښتو او پښتني سپېڅلي مينې سره کوله - خپل ځان به يې دَ لمر په سرو لمبو سېځلو ، خو دوئ به يې دَ خپل پړوني په سيورې کې ساتل.... نن دغه ځامن لګيا شوي دي چې دَ خپلواکۍ په نامه دغه دَ دوئ دَ سيورې پړونی يې دَ يو بل په ضد داسې څيرې ويرې کړلو چې دَ هرې يوې ټکۍ نه ، دَ مور دَ پړونې توکرې نه هر يو او هر چا ځان ځان لره ببرغونه جوړ کړو - مطلب دا چې دَ پښتنو هره يوه ډله ځانته دَ پښتنو نمائنده ډله وائي او دَ پښتنو او پښتو دَ حقوقو خبره کوي - خو يوه ډله هم بله ډله نه زغمي او په خپلو کې نا اتفاقه دي–

شوق صاحب دومره دَ جراَت خاوند دی چې خپله خامي او کمزوري نه پُټوي او په ډاګه يې ښئيبي - " قتل" کې خپلې ويرې او خوف ته اشاره کوي - دوئ څوک وَويني او ويره يې واخلي او په زړه کې وائي چې جوړ زما مرګ پسې راغلی دی ما وژني ، راشه ته پرې لومړی شه - چاړه راواخلي او چې په ټُوندۍ ګوُزار وکړي- نو ګړنجی يې تر غوږو شي .... شيشه غوټه ماته شي- يعنې خپل ځان يې شيشه کې ليدلو ، خو پوهی نه وو ، چې دا زه يم - وئيل يې چې څوک سړی مې دَ مرګ هڅه کوي–

په سواليه نظم (چې اوس يې "دَ بابا خوبونه هم واړه دروغ شول" دی) کې يې هم دَ پښتنو نااتفاقۍ ژَړولې ده - دَ غېرو په لمسه دَ بل چا په جوړ کړي توپکو يو بل وژنو او دَ خپل جبر دلاسه مو خويندې خاورې يرې

درپدر دي - پښتنې مياندې مو په ځامنو پسې په هديرو کې ګرځي - دَ پښتو ناوې په مرۍ غلې شوي يُو او دَ پښتو ناوې مو دَ خپله لاسه خاورو ته سپارلې ده - اوس ورپسې ژړاګانې کوؤ خو مړه آرزو چا په ژړا رسولې ده -

" پښتون کله منله ماته " نظم کې خپل عزم او حوصله ښئيي - چې کله په ځوانۍ راغلم - دَ زړه غُوټۍ مې ګل شوه - دَ خپلې ځوانۍ په دُرشل باندې مې قدم کښېښود او ځان مې فاتح وګڼلو - نو دَ ژوندون کوربه غمونو داسې ځاپېړې په مخ راکړې چې دَ رُوح تنده که په اوښکو ماتومه ، خو دغه دَ مينې ګل، دَ آرزو ګل هم رژېدلو ته نه پرېږدم - ځکه چې زه پښتون يم او پښتون کله هم شکست نه مني - " ځناور .... خو دَ دوؤ پښو " کې هم دَ انسان درندګي او ځناورتوب ښئيي - چې دَ يو بل وينې څيښې - يو بل داړي او بغېر له دې يې بل کار نه شته - هغه کار چې پرې دائي انسان دوسته ياد شي او يا چې خلګ دَ پښتنو په باره کې دا وَوائي چې پښتنو کې دَ ارتقائي او هنري تغير راروان دی - " پټ پُټاڼي " نظم کې دَ غمونو نه تېښته کوي - خپل خپلوان پرېدي او هغې نړۍ ته لاړ شي .... چرته چې دَ خوشحاليانو موسم وي، غم تر لرې لرې پورې نه وي - دَ خپلو غمونو نه پُټېږي خو هغوئ ورپسې لکه دَ سيوري هم روان وي په منډو نه خلاسېږي - ساه يې حلق ته راشي - په خپلو پلونو بيا کور ته راواپس شي - او دغسې ورسره ژوند پټ پُټاڼی کوي -

شوق صاحب خپلې فطري او ذاتي مينه کې هم خپله محبوبه داسې ښئيي چې سره دَ ډېرې مينې محبوبه يې دَ خپلې معاشرتی حدونو نه بهر ته نه وځي - لکه " دَ ژغ څېرې " چې محبوبه يې دَ حياء پلؤ دَ مخه نه دی لر کړی -

" سوب که ما دَ رسوائي ګڼې ته " .... دې نظم کې دغه خيال ښئيي - غرض دا دی چې افضل شوق دَ امن او سوکالۍ په ارمان دی - چرته چې دَ مينې ټول عمري سپرلی وی - زور ظلم نه وي - استحصال نه وي - خوشحاتيانې ، سوکاليانې وي - دغه څېره ده چې شوق صاحب يې په لټون پسې اوس هم خپل کوشش جاري ساتلی دی- او دَ مايوسۍ ښکار شوی نه دی - دغه څېره دَ امن ښاپېرۍ ، دَ امن ناوې ده - ليک يې جرأت مندانه او بېباکه دی -

دا وضاحت ضروري ګڼم چې زما دا تحرير شوی تاثر دَ شوق دَ هغې شاعرۍ پورې محدود دی چې کومه برخه يې ماته حواله کړي وه -

اکرام الله ګران

دَ ښکلا لټون

افضل شوق دَ ايډيال او معشوق لټون کوي

ښاغلی افضل دَ ادب دَ لیلا مئین دی او دَ مینې په دښته کې یې دَ شوق کیږدۍ جوړه کړې ده - پر دې دښته دَ ښکلا قافلې ځي او راځي او شوق دَ ښکلا کرشمې ترې راټولوي - کله کله خو دَ شعر دَ پرۍ دَ غاړې امېل ترې دانه وانه کېږي او شوق په ډېر شوق دَ شلېدلي امېل دانه دانه ملغلرې راټولوي - دَ ادب دا لېونی او لالهانده مجنون دَ شوق دَ پریانو خولۍ پر سر ږدي او دَ ښکلا اووه ګامه مزل کوي –

اوس نو دا دی "په لټون ستا دَ څېرې" را وتلی دی - دا سفر یې بس ولوله لکه ابراهیمي عشق - ستا څېره به کله دَ ستوري په رَپه رَپ کې کي او کله به دَ تمامې سپوږمۍ پسته مسته رڼا کې ګوري - خو کله چې لمر دَ شپې پر دُرشل دَ شوخو وړانګو یرغل وکړي، بیا به نو نه دَ ستوري رَپویني او نه دَ سپوږمۍ پړک - هغه دی چې لمر ته به دَ سوال ځولۍ غوړَوي او ستا دَ څېرې تصویر به ترې غواړي –

په دې لنډه کتنه کې، زه پر دې نه ګډېږم چې "په لټون ستا دَ څېرې" شعرونه څنګه دي - هسې ماته دا لټون ډېر ښکلی ښکاري - افضل دَ خپل ایډیال او معشوق لټون کوي - دا ډېر ښکلی ارمان دی - شوق چې په څه کې دا ښکلی معشوق لټوي ، هغه شیان هم ښکلي دي – افضل شوق بختور دی ، چې یوه ښکلا په بله ښکلا کې لټوي - دَ مور شُودې دې یې شي - او ډېر ډېر یې مبارک شه دا لټون ، "په لټون ستا دَ څېرې" –

په ډېره مینه او ادب

پیر محمد کاروان
افغانستان - کابل - خبر خانه مېنه
۲۰۰۲ _ ۱۰ _ ۲۸

افضل ... دَ خپل شوق په پړاؤ

" یو خیالي ، ورک ...خو مثالي لارَوی "

دَ افضل شوق سره زه دَ هغه دَ فن په حواله ډېره موده وړاندې آشنا شوې یم - کله چې مې دَ ده وړمبۍ شعري مجموعه "شلېدلی امېل " او لوستو، نو دَ دغه کتاب په ټولو نظمونو کې ما دَ یو نوې انسان، نوی فکر او نوی لټون محسوس کړی وو - دغه وجه وه ، چې ما دَ هغه په ټولو نظمونو کې هغه دَ یو ریښتوني، سپېڅلي فنکار په څیر دَ فن په ښائیسته او حسینو جزیرو کې په یو نامعلومه لټون سر محسوس کړی وو - خو کله چې دَ هغه " اووه ګامه مزل " چاپ شو ، نو دَ افضل شوق دَ شاعرانه فکر یو بل نوی تصویر دَ یو پښتون سبلاني په شکل کې دَ فن دَ مینه والو مخې ته پروت وو –

اوس دَ افضل شوق نوې شاعرۍ ته چې ګورم ، نو په دې دَ څه وئيلو او ليکلو په وخت دَ " شلېدلي امېل " ټولې جذبې ، دَ هغه دَ " اووه ګامه مزل " ټول لټون په يوه نوې جذبه کې په دې شاعرۍ کې دَ ورايه ښکاري - هغه دَ يوې څهرې په لټون ، دَ کوم ځاى نه تر کومه ځايه رسېدلى دى - دغه څهره اګرچې يوه انساني څهره ده .... خو دَ افضل شوق وَ دغه څهرې ته که دَ هغه دَ لېوني لټون په آئينه کې اوګورو ، نو دغه " څهره " مونږ په ډېرو علامتونو ، ډېرو معنو او ډېرو حقيقتونو اخلو ... لکه انساني مينه محبت ، انساني رښتې ، انساني او پښتني جذبې ... داسې به اووائيو ، چې دَ افضل شوق دا نوې شاعرۍ دَ مزې او خوند په دې ده چې په دې کې دَ نوؤ نوؤ موضوعاتو سره لوستونکى په يو نوي انداز آشنا کوي - داسې موضوعات ، چې تر اوسه په پښتو شاعرۍ کې نه چا راوړې دي او نه چا پېژندلي دي - زما مقصد دَ جديدو رُجحاناتو او نوؤ انکشافاتو نه دى ... چې افضل شوق دَ خپل سېلاني طبعې او فطرت له رُويه خپلو شعري او تخليقي هنر ته هم دَ يوې نوې دَنيا ، نوي آسمان او نوي لمر رڼا راولې .... هغه داسې ښکاري لکه چې دَ شعري هنر په ميدان کې دَ پښتو شاعرانو په مقابله کې نه ښکاري ... بلکه دَ هغه شعري موضوعات دَ يو نوي عالمګير جهان دَ مقابلې وړ دي - که چرته دَ افضل شوق " جنتي دوزخيان " ، " سرپرېکړي انسانان " ، " مونا ليزا " ، " دَ يويشتمې پېړۍ انسانه ! " ، " ولند ېزي سوشل ورک " ، " شک دَ ايمان زيان دى " ، " دَ امن دَ ناوې په واده کې " ، " اتهم رنګ " ، " سپين ببرغ " ، " دَ مفلسى په جُرم " ، " مجرم " او داسې نور نظمونو ته فکر اوکړو - نو دَ خپلو موضوعاتو تر مخه داسې شاهکار نظمونه دي ، چې دَ عالمي ادب دَ معيار او مقابلې دي - دَ افضل شوق دغه ټوله شاعري ... دَ لفظونو دَ تنه بُودۍ لوبه نه ده - بلکه دَ مهذبه پښتون هنرمند دَ يو سپېڅلي فکر داسې آئينې دي ، چې دَ هر لوستونکې دَ ذهن او شعور تيارې او ژوند رڼوي - افضل شوق ، لکه څنګه چې ما اووې ، يو پښتون شاعر دى .... هغه په خپل قام يعنې په خپلو پښتنو سر تېره مئين دى - خو افسوس چې دَ نن " پښتون " او دَ افضل شوق دَ " فکري پښتون " لفظونو که خپلې معنې بائيللي نه دي ... نو لرې لرې خامخا دي ... لکه دَ هغه " دَ ناروا فتوې په سمه " او " ببرغونه " ، " دَ ځوى په سر باندې سودا ته جوړېدليه پلاره " ، " ځناور ... خو دَ دوؤ پښو " ، " جهاد في سبيل الله " ، " لکه لېوان چې په رمه ورګډ شي " او دغه رنګه نور نظمونه ... چې هغه په کې دَ نن دَ پښتون په الميو او نفسياتو ژړا کوي –

دَ افضل شوق دَ درې واړو کتابونو وَ تخليقي زور او هنري کمال ته چې سوچ کوؤ ، نو دا خبره مخامخ راځي چې هغه څه هم محسوس کړي دي ... نو په عمل کې يې انتها ته رسولي دي ... او دَ هغه دغه تخليقي جنون او فکري لېونتوب نن هغه دَ فن په انتها او دروي – غرض ، دَ هغه شعر دى او که نثر ، په دواړو کې هغه يو لاره ورکى ، لارَوى ليدى شي - دَ هغه سفر ، دَ هغه دَ ذات سفر نه دى - بلکه دَ ځان دَ پېژندنې ، دَ ځان دَ بيا بيا پيدا کونې سفر دى - دَ هغه دغه ورکوالى هغه ته دَ لټون او تلاش يوه جذبه ورکړې ده - خو کله کله دغه ورکوالى دَ هغه جسماني وجود هم مشکوک کړي ... خو داسې نه ده ، هغه شته ، او شُکر دى ، مونږ ليدلى هم دى - ډېرو به ليدلى وي ... خو دَ ده وجودي اظهار کور نيشته ، کلى نيشته ، وطن يې نيشته - خو بيا هم دَ ده هره رشته زمونږ سره په هنري او فني جواز موجوده ده ، قدر يې کوؤ او منو يې هم - او بله دا ، چې دَ هغه هنري او تخليقي وجود دَ يو ژوندي او متحرکه تحريک په شان ځمونږ نه ګېر چاپېر

لیدی شي ... نه یوائې دا ، بلکه دَ نوي شاعرۍ دا مجموعه دَ هغه دَ دغه تحریکونو یو جواز هم دی او اعجاز هم ....

مننه

حسینه ګل

دَ ښکلا انځورګري

(شوق سره دَ ډېرو ناهیلو ، ناهیلی نه دی)

" په لټون ستا دَ څېرې دَ سلو یار شوم " .... هسې پخوا مې هم دَ افضل شوق شعرونه لوستي وو ، خو په "اووه ګامه مزل" کې هم په دغه نوم یو شعر "دَ سلو یار" راترسترګو شوی وو ... ګوا زما تر اوسه دَ شوق دَ ځینې نورو نظمونو رنګه دا نظم هم په یادو په زړه دی - بیا یوه ورځ داسې هم راورسېده چې دَ شاعر ناچاپ اثر همدغه "په لټون ستا دَ څېرې" ما له خپلې خوا دَ شوق په شاعرۍ باندې خبره نه یم چې ولې په لیکلو پارَوي ؟

زه افضل شوق دَ نیزدې نه نه پېژنم ، نه ما تر اوسه لیدلی دی - خو دَ شاعرانو سره هماغه دَ تخیل په تار دَ ښکلا دَ ملغلرو پئیل یوائېنۍ اړیکه ده ... ښاي په دې ملغلرو پئیلو کې زما قابلیت دَ هغوئ په اندازه نه وي ، خو دَ ملغلرو په قدر دواړه ښه پوهېږو – دائی هم شاعر دی او زه هم - خو دَ شوق شاعري راته دَ طبعي ښکلا هنداره ښکاره شوه - هغه هنداره چې انسان په کې دَ یوه زړه دَ تودې مینې او هیلو تصویر لیدی شي - او دا تصویر برداري یا انځورګري په ښائیسته ټکو او لوړ فکر داسې شوې ده - چې لوستونکي یې لولي ، نو یو ځای ته یې بوځي - ولې ، هر تصویر ځانته یوه طبعي ښکلا او ډېري ژوَري معناوُي هم لري - مطلب مې دا دی چې شوق دَ حقیقت پېژندګلوي او څېړنې په شاعرۍ کې په ښه هنر کړي دي - او ښکاري راته دا چې دغه شاعر ډېر ژور نظر او ژور فکر هم لري -

ګوا دَ شوق په شاعرۍ کې دَ سفر توم که زیات دی نو دَ پرله پسې لټون څرک هم په کې په ښېلو ښېلو ښو دَ ورایه برېښي - هغوئ په ساده الفاظو کې لوي خبرې داسې په خوند او ښه طریقه کوي ، چې لوستونکي به یې بیا بیا لولي ... په نظم " آخر تر څو ... ؟" کې کاږي

اې دَ لالي دَ مجسم تصور
خیالي پرۍ

بادر جمالې !وایه
ما به په ځان پسې په غرو رغو کې
لکه سیف الملوک
تر څو ځغلوې ؟

شوق دَ سیف الملوک او بادر جمالې دَ مینې دَ یو لوی سفر کیسه په یو څو مصرعو کې سر ته ډېره په خوند رسولې ده - ولې ، دا سفر دَ یوې تودې مینې انځور دی ، هغه چې دَ شاعر خپل زړه یې هم شاعر ساتلی دی او ترانو ته یې راکاږي - ګوا په خیالي پرۍ پسې ډېر سترې شوی دی ، خو مُدام دَ لټون په لارو باندې روان بیا هم بربښي - او پښتون زړه یې ماته نه ده منلې - ځکه خو هغوئ خپله هم په یو بل نظم " خیالي ښه " کې داسې مني .....

ستا دَ لټون
په مست جنون کې اشنا !
دَ مُسلسل سفر له جوره زه هم
لکه پېرۍ
اوس په نامه یاد پړم
او ښه زما هم
څه خیالي غوندې شوه

په دغه نظم کې شوق څنګه په خوند دَ خپلې مینې دَ جنون او دَ عمرونو دَ لټون کیسه په اختصار او ساده خبرو کې تېره کړې ده - همدغه رنګه په دې کتاب کې بې شمېره نور هم داسې نظمونه او شعرونه شته چې نه یواځې ډېر ښه او په زړه پورې دي - او دا هیله کوم چې تر ډېره به یې لوستونکي یادَوي هم-

ښکاري چې شوق سره دَ ډېرو ناهیلو ناهیلی نه دی - ځي او دَ هیلو دَ کاروان سره سم ځي - هغه چې یوه هیله ورسره وي ، اودربدلی چرته شي - شوق خپل لټون انتها ته رسولی دی - په دې خو په مُسلسل سفر کې ورک دی او ځانته پېرۍ هم واي -او بله مهمه خبره دا ده ، چې هغوئ خپلې کیسې هم په زیات کمال او په ډېر شوق وړاندې کوي - په کومو کې چې دَ ده دَ جذبو صداقت بربښي - زه ورته زَړور او ریښتونی شاعر په دې وایم چې خبره ښکاره کوي څه چې احساسوي ، هغه په شعر کې راکاږي هم - دَ هغوئ په دې کتاب کې زیاتره نظمونه داسې دي چې خوښ مې په دې خبره شول ، چې حقیقي او ریښتوني څېرې په فکري هنر او دَ نوي سوچ له لارې داسې څېړل شوي دي - چې هر کیسه دَ لوستونکي په مزغو کې رقم رقم تصویرونه جوړَوي - او زما په اندازه ، همدغه لفظي او فکري انځورګري خو شوق په پښتو شاعرۍ کې له نورو شاعرانو نه منفرد کوي-

افضل شوق دَ پښتو شعر په دُنیا کې په سفر ډېر په بریالیتوب او دَ خپل شوق سره اوږه په اوږه مخ مخته روان دی ځي او لا بریالیتوب دَ پاره زه ورته دُعا کوم -

ډاکټر فریده هوډ سیفي

لړې ترخې --- ډېرې خوږې خبرې

دَ یو چا ، چې دَ ژوند دَ نورو خوږو او ترخو لمحو دَ کاللو په چپه لا هم زیاتره وخت په لاره وهلو ، او دَ سفر سامان یا بستره تړلو راتړلو کې دَ مشغلې یا وچې کلکې مجبورۍ په ځیر تېرېږي ... نو حقه خبره ده ، چې دَ هغه چا ناسته پاسته ، روئیه او ښکاره بڼه څه ... وایم چې دَ دننه سرې به یې لا هم دَ نه غوښتلو په چپه لړ ډېر دَ سوچ او فکر یا اپروچ په اړه تر هغو خلکو زما په ناقصه خیال چې بېل او بدل وي .. چا ، چې ټول عُمر په ځان ځان کې فقط دَ ځان دَ پاره یا مکان کې تېر کړی وي –

زما مقصد دلته دَ ځان سپینولو څخه ګړسره نه ، بلکې فقط دا وئیلو څخه دی ، چې له مروجه روایاتو په چپه ، زما دغه شاعري ... که څه هم شاعري ته مونږې او نقادان دَ زمانې به یې هم په بېلا بېلو نومونو لا جلا غندي - خو زه یې یوازې شاعري بیا هم ځکه نه ګڼم ... چې دلته هر یو غوره شوی خیال او تهیم ، که یوې خواته دَ یوې نا یوې ستونځې یا ریښتونې او نه هېرېدونکې پېښې په ردٍ عمل یا اثر کې په ګوته کړل شوی دی - نو بلې خواته زما ځاني ، چې تر ډېره هانده سېلاني مشاهدې دي ، هم دَ دې رقم رقم فکرونو په زېږَونه کې لوی لاس لري - لاکن دا بېله خبره ده چې هره کیسه زما له ښه بخته اوس ځانته یو نظم ښکاري او بس..... ګوا په نورو آسانو او کره ټکو کې به لا دا هم وَ وایم .. چې ، دا هر څه زما دَ زمینی مزلونو دَ خوږې ستړیا او دَ چیچلي سفري حال یا کیسو سره سره ، زما دَ قلبي ، ذهني ، رُوحاني ، شعوري او هن دَ فکري یُون په سمه زما او زما دَ ژوند منظومه ډائرۍ یا تر غاښ دلاندې لیکل شوې آټو بائیوګرافي هم ده - ولې چې دلته په هر غوره شوي خیال کې زه دَ ګواه او راوي په حېث څه ، بلکې خپله هم یو نیم ځای دَ ښه یا بد کردار په بڼه کې ښکلې او بدرنګې ... لاکن پټې څېرې (په ډېرو معناؤ کې) چې نېکیانې او بدیانې زېږَوي ، یو په یوه دَ حقیقت په آئینو کې اول خپله لیدل ، بیا نورو ته ښېړل غواړم - ځکه خو متحرک او دَ ملګرو له خیاله ورک ورک یم له جهانه ، خو په جهان کې دننه - اوس خبره دا ده ، چې زه څومره په خپل دې نېک مقصد کې بریالی شوی یم ؟ فېصله دَ حاضرو سترګو په سوداګرانو یا دَ نن په "سپېشل براند" نقادانو بیا هم نه .... خو دَ وخت له قیده آزاد ، په درنو لوستونکو باندې ځکه پرېږدم - چې زما مقصد مینه دَ ژوند مرام ګرځولو پرته وَ حق ته اوږه ورکولو ، له حقیقته سترګې نه اړَولو او دَ ضمیر دَ اطمینان تر حده دَ ناحقۍ غندلو څخه دی ، دَ سند او تش په توره دَ نېکنامۍ او بدنامۍ دَ ټائیټل ترلاسه کولو څخه نه .... ګړسره نه دی - ځکه خو مې لېونیان "پُرسد" او پُرسد خلګ لېونی بولي –

په آخر کې زه دَ خپلو زيږو لاکن زما دَ مانده سوچ په سمه کړه او حقيقي خبرو يا افکارو دَ پاره دَ بخښنې دَ خواست سره سره دَ ټولو انسانانو ، په تېره دَ سپېڅلو پښتنو او همه مسلمانانو تر منځه دَ امن، سوکالۍ، خوشحالۍ او دَ وختي ژوند دَ انساني يا فطري لاکن هر اړخيزو تقاضو په سمه دَ پرمختګ په هيله او دُعا باندې خپلې خبرې سر ته رسوم–

وما علينا الاالبلاغ

خاوري ... **افضل شوق**

- ۹ - نېشنل چمپئين سوسائټي
  جوډيشل کالوني ـ چکلاله ـ راولپنډۍ / اسلام آباد
- اي مېل ـ afzalshauq@ymail.com
- ويبلاګ ـ www.tolafghan.com/afzalshauq
- ويب لنک ـ http://postpoems.com/members/afzalshauq
- کور ټېلي فون ـ 5954687 – 51 – 92 +
- سيل ـ 0346 5455414 and 0300 – 5206095

نظم ۱ ـ "حمد شريف"

دَ غرضي فطرت له جوره
دوزخي ښکلاوې
که څه هم بيا بيا غولوَي ما
دَ شيطان په لارو ،
خو ، لويه ربه !
ستا له ستر عظمته شمه لوګی ،
چې په ګُناه پسې ګُناه
پرته مې هم توبه لا
قبلوې ته ،
چې څنګه زه په سجده شم درته

(اسلام آباد ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۲ـ "یا محمد صلی الله علیه وسلم"

دَ وخت له جوره چې پُرهار پُرهار شم
او هر پُرهار لکه غوټۍ چې ګل شي
درډمنې څړیکې مې اخته کړي په وِیر
او په وجود کې مات رامات شم داسې
لکه شیشه چې څوک په کاڼو وَلي
یا زلزله راشي او هر څه وران شي
لاکن له هر ستمه پرته چې زه
دَ زغم په تول څنګه مانده او وځم
نو، مې له سترګو لوُمړۍ او ښکه لا هم
سمه باړخو ته رسېدلي نه وي
چې مسیحا غوندې راوَرسېږي
او ملهم زما په پُرهارونو کښېښږدي

(پشین ... ۱۹۹۵ع)

نظم ۳ـ "اتهم رنګ"

ما ګڼل
چې وینم خوب
جوړه ویده یم،
دا چې زه
چرته په یو منظر کې نه یم
بیا چې ښه مې ورته پام شو
نو څه ګورم؟
چې ښکلاؤي وې
او وه رنګیځه ټولې،
خو، دا زما

دَ وجود رنګ په کې اتهمؤ

(تهيم :- دَ جرمني په دَرو کې دَ سوئټزرلېنډ په لور په سفر کې غوره شوی... ۱۹۹۶ع
/ نظم :- کوئټه ۱۹۹۷ع)

نظم ۴ ـ "اشنا به اوس له ورکو چرته غواړم ؟"

دا چې يې
پلونه دَ پښو ګار شولو
په نيمه لار کې .....
ګُمان مې دا دی،
چې لالی مې اوس کوي
لګيا دی ...
دَ سمندر سره سره
په پستو شګو مزل

(تهيم :- دَ الجئيرز - الجزائر په يوه سمندري څنډه سيدي فرج باندې.... ۲۰۰۰ع /
نظم :- په حتمي بنه... پېښور ۲۰۰۲ع)

نظم ۵ ـ "اشنا زما څه نا آشنا غوندې دی"

تر خو به لار
څارم دَ هغه اشنا
چې زه يې
خپله هم لا نه پېژنم
ځکه چې
ما کله ليدلی نه دی
دَ سر په سترګو
خو ساتم يې زړه کې
په مينه مينه همېشه
لکه خدائی

(په لېک ډسترکټ انګلېنډ کې دَ سفر په وخت ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۶ـ "اعزاز"

ته يې ځواب هم راکوې
او که يَه ...
زه به دغه رنګه ليکمه درته،
په تا خبر نه يم
چې څه سنجَوې؟
وَ ما ته دا اعزاز لا ډېر دی ياره!
چې زما له خوا در رسېدلی هر ليک
که څه هم ستا په زړه اثر نه کوي
خو تا ته زما نامه
حتماً يادَوي

(هيتهرو ائيرپورټ - لندن... ۱۹۹۶ع)

نظم ۷ـ "انسانان...شهيدان او غازيان"

که زه خبر وای پخوا
او يا يې وم پُوښتلی
نو، ما به ځان لره جُوته دَ انسان
څله غوښتله له خُدائی؟
چې ټولې مېنې دَ ژوند
ورانې ... انسان دَ لاسه،
لکه نړاندې هديرې دَ پښتون،
چې يې په هر يو ګور کې
ښخ شوی هم سړی دی
ښخ کړی هم سړي دی
بيا لا برسېره دَ دې ټولو ظُلمو

دَ سرېتوب دعوې هم
دَ شهادت رُتبې هم
دَ غازيتوب تمغې هم

(ژوب ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۸ـ "انصاف او عصري تقاضې"

دَ چا ، چې
ځلې لړلي دي په وينو
هغوئ
سُرنا دَ سوکالۍ ژغوی،
خو ، څوک چې
شو لُوګی لُوګی په امن
باداران واي....
ترهه ګر هغوئ ته

(راولپنډۍ.... ۲۰۰۱ع)

نظم ۹ـ " او په ما يې دائره راتينګوله"

اې په سلو لارو وېښ
دَ سلو ياره !
که ناڅاپه زه هم ستا دَ خيال په سمه
ستا دَ زړه په سلطنت باندي
بريد وَکړم
او جذبې دي کړمه ځانته را تسليمې
وايه شوقه !
چې دا زما به کوم مقام وي ؟
ما به ته ورستنۍ وَګڼې
که بيا هم ....

ته دغه رنګه خوبونه دَ بل وینې؟
دا پُوښتنه یې له ما ، چې په فون وکړه،
زه په ځای دَ ځواب چپ، ځکه شوم پاته
چې خبره خو دَ زړه وه ،
او دا زړه مې
اروا وړی او هغه تږې سارا ده، چې
ډک آسمان که را سُوری شي له بالا هم
دَ سراب به یې سړه نه شي پرې تنده .... ،
خو عجبه دا ،
چې پرته له دې هر څه،
ها دَ هیلو دَ کاروان پښتنه میره
لا هغسې ژغېدله ... خندېدله
او په ما یې دائره راتنګوله

(پېښور ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۰ــ " اورونه "

دا چې
ستا په نامه ګُله !
زه ساړه اسوېلي باسم،
نو خو ، پوهی شه
چې په ما کې
ستا دَ مینې بل اورونه
لا هغه رنګه بلېږي
لا هغه رنګه تاؤېږي

(بنکاک .. تهائي لېنډ ... ۱۹۹۴ع)

نظم ۱۱ــ " اوس تېرېږه ، دَ یو ورک لارَوي غوندې ، ځکه ... "

چې کله تا تړله ملا
په لُومړي ځل
سفر ته ....
په کار خو دا ؤ،
چې خبر وای ښه په دې هم شوقه !
چې کومه لاره ته وهې
هغه به مخته
یو ورځ ...
په داسې لارو باندې هم تا سمَوي،
چې بیا به ...
دَ کور په لورې بې لاربښوده
راغبرګ نه شې کله

(کولمبو - سري لنکا ... ۱۹۹۴ع)

نظم ۱۲ـ " اُوف کولی نه شم "

څه دي وَ خوړم په سترګو
څه دي چُور کړمه په حُسن
څه دي خپل کړم په نازونو
څه دي یُوړم په خبرو ...
بس که پاته دي نور څه لا،
زما په دې خالي وجود کې
نو هغه دي ستا غمونه
او یا هغه حسرتونه
ارمانونه او یادونه
چې هم ستا په ذکر فکر
ما په ځان ځان کې دننه
په مزه چیچي او خوُري، خو
زه خوار اُوف کولی نه شم
داسې نه، چې ستر خالق دي
زما په آه باندې وَ نیسي

(پښین ... ۱۹۹۳ع)

نظم ۱۳ـ "او لا وصال ته ، بلا عُمر ګوري"

په صبر صبر مې
زړه راغلو څُلې ته
خو لا اشنا دی
چې په "نن سبا" کې
په بېلا بېلو بهانو باندې ما
له ځانه داسې تېرَوي له مُودو ،
لکه اوس اوس
چې مئين شوي يُو موږ
او لا وصال ته بلا عُمر ګوري

(قاهره - مصر ... ۱۹۹۸ع)

نظم ۱۴ـ "اې دَ فرعون په نوم ناوسه څُدائيه !"

ستا دَ خدائي دعوې
که نه هم منو ،
خو بيا هم، غوټ انکار کولی نه شو
ځکه چې ستا دَ لوظ په سمه مصريان
ښکاري، چې ستا دَ مرګه ورسته لا هم
ستا په نامه
له مُودو ژوند ته اوړې ...
داسې په وياړ او په مزه ورکوي،
لکه نعوذوبالله ته چې څُدائی يې
که څه هم حقه دا
چې مړی يې ته....
او مړی تل وي دَ ژوندئيو په لاس

نه چې ، ژوندي وي
دَ مړه بُت په تمه

(قاهره - مصر ... ۱۹۹۷ع)

نظم ۱۵ـ "آخر تر څو ...؟"

اې دَلالي دَ مجسم تصور
خيالي پرۍ
بادرجمالي ! وايه
ما به په ځان پسې په غرو رغو کې
لکه سېف الملوک
تر څو ځغلوې ؟

(دَ پېښنور په لور په سفر کې ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۶ـ "آسره"

دَ راتګ په آسره دي
په سبا سبا کې ياره !
دومره زه يم کړولی
ځورَولی ... ژړَولی
چې اوس ستا تر وصالونو
دَ هجران دغه اورونه
زحمتونه او غمونه
که څه هم ، ډېر زاوالجن دي
خو ، خوا ږه ترې محسوسېږي

(زيارت ... ۱۹۹۲ع)

(غزل ... ۱)

آشنا مې نه يې ، خو اشنا يادېږې
دغه‌لا ډېر دي ، چې په ما يادېږې

دَ سترګو وړاندې به نه يې ، منم
خو په وجود کې مې فنا يادېږې

ګُمان مې نه کېږي ، چې مور به مې کړې
ته په فطرت ژونده سارا يادېږې

زه دَ خپل شوق لېونی څه خبروم
چې ته به دُونې هم زما يادېږې

(کوئټه... ۱۹۹۱ع)

نظم ۱۷ـ "آئيډيل"

ما چې کله هم دَ ژوند په ګودر باندې
کومه پېغله
ژغولې ستا په باب ده
هغې ما ته سر تر پايه دې کتلي
بيا يې دُومره دي فقط راته وئيلي
چې، دَ خيال په نيلي سپور
اې لېونيه !
دا جنۍ زمونږ په کلي کې نه اوسي
ښاپېرۍ زمونږ په کلي کې نه اوسي

(کوئټه... ۱۹۹۱ع)

نظم ۱۸ـ "بائيللی واک"

تا دَ ډوډۍ دَ رانیولو په نیت
دَ پلار نیکه
په میراث پاته تورُه
چې دَ خپلوا که ژوند
ورستۍ نخښه وه،
فقط په څو نوټونو څه خرڅه کړه؟
چې لوهارانو
دَ بادار په حُکم
وَ تاته بیرته ترې ببرۍ جوړې کړې

(دَ لندن څخه دَ دُوبۍ په لور په سفر کې... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۹ـ "بیا بیا توبه ماتوم"

زه چې څنګه
توبه وَباسم له مینې،
لیلا خپله بڼه بیرته په یَو چا کې
راښکاره داسې له خیاله کړي
چې زه هم
دَ تقوۍ برسېره
زړه ته ماته وَخورم

(کوئټه... ۲۰۰۲ع)

نظم ۲۰ـ "بیا هغه زه... او زما له نوي سره سترې سفر"

اوس به لا ما
زیاته نیوله تر مړوند، چې هغې
چپه کړه لار
او دَ سارا په لور یې وَ ځغاستلو
داسې په تېزو

او په غتو قدمونو ...
چې زه
پاته شوم شاته له هغې
او هغه والوتله
بیرته زما دَ خوب او خیال
وَ جزیرو ته ځکه
چې دَ پښو پلونه یې
دَ شګو مزل
څه وَخوړل؟
چې زه دَ وخت په لوُخړکو کې
ایکړ پاته شوم

(قاهره - مصر... ۱۹۹۸ع)

نظم ۲۱ـ "بې اظهاره مینه"

خبره دا نه،
چې په ما به ته مئینه نه یې
یا به کومه
زه په تا او ستا په مینه کې شک
خبره دا ده،
چې دَ مینې دَ دستور په سمه
راکوې مینه
خو، دَ مینې ته اظهار نه کوې

(ډائرۍ پاڼه:- کارډیف، ویلز برطانیه... ۱۹۹۶ع / نظم:- کوئټه... ۱۹۹۷ع)

(غزل... ۲)

بې پښتو دي پښتانه په اور پسې شي
مرګ او ژوند دي بې نامه په اور پسې شي

چې منګولې په زړه نه لګوي سترګې
ارزي دا چې يې بانه په اور پسې شي

پېلامه چې دَ امن دَ سيوري نه وي
نو ، دي هغه سپين مارغه په اور پسې شي

ستا دَ شوق دي هم له کسته ، هم په هېره
بې له تا بل ته کاته په اور پسې شي

(لورلائي... ۱۹۹۳ع)

نظم ۲۲ـ "بې تعبيره خوب"

زه چې يې له خوبه څه،
په ويښه هم
پاس په خلاګانو کې ليدل غواړم
هغه ننګياليان
په سر دَ مځکې هم،
ژوند ته ورکوي لا
په وچ زور اوږې

(دَ زيارت او تاندوانۍ په لور په سفر کې... ۱۹۹۸ع)

نظم ۲۳ـ "بېرغونه"

تر پرونه يې دَ مرګ له فرښتو ، چې
په پښتو
او پښتني سپېڅلي مينه
کوم زامن
په پسته غېږه کې روزلو
لا چې، ځان به يې سپېڅلو په لمرونو
خو ، هغوئ به يې په خپل سيوري ساتلو ،

نن دَ هغې
پښتنې مورکۍ پړونی،
دَ خپل واک په غال اخته
هغو زامنو
دَ یو بل په زد کړو داسې څیرې ویرې
چې تګۍ تګۍ یې ځانته
یو ببرغ شو

(کوئټه... ۱۹۹۰ع)

نظم ۲۴ــ "بېلتون"

ما چې دَ عُمرونو
دَ سفر او دَ سترړیا ورسته،
څنګه ستا دَ کور په دُرشل
کښېښودو لوُمړی قدم،
کریږي دَ زړا
او دَ غم ساندې مې تر غوږه شوې
نور نه شومه پوهی
خو، بس دا ستا په نامه وٍیر کېدو

(دَ لوالائي په لور په سفر کې... ۲۰۰۲ع)

نظم ۲۵ــ "پټ پُټانی"

چې له ګرمو مې دا زړه بډه وکړي
مځکه آسمان را باندې تنګ شي دُوني
چې دَ مرګ ویره ما په تېښت مجبور کړي،
پر برېږدم خپلوان او وَ پربدو ته لاړشم
دَ نړۍ هغو هېوادو ته لاړ شم
چرته، چې غم نه وي تر لرې لرې

چرته ، چې وي دَ خوشحالیانو موسم ...
خو ، دربغه دربغه ځان ساتلی نه شم
که هر څو پټ شم او ترې منډه وکړم
غمونه زما په تعاقب وي هر ځای
زه یم دَ مخه او دوئ ټول راپسې
بیا چې مې ساه راولي څُلې ته څنګه،
په خپلو پلونوشم راغبرګ وَکورته
او بس په داسې رنګه پټ پُټانې
ټوکې کوي راباندې ژوند هر کله

(دَ سنګاپور څخه دَ کوالالمپور ملائیشیا په لور دَ ټرېن په سفر کې... ۱۹۹۲ع)

نظم ۲۶ـ " پټ سړی "

دا چې له تا سره په نوم دَ شېطان
څنګه وسواس درڅرمه شوی دی نن
هغه بل هیڅ نه
ستا دَ خېټې غم دی،
هغه څه نه
ستا دَ هوَس تنده ده،
بس که څه دی هم...
خو ، په بڼه دَ نفس
په تا کې پروت
هم هغه پټ سړی دی،
چې څومره څومره خوُري په سر ځاپېړې،
دومره دائی هم دَ محرومیانو په زد
وَ بغاوت ته خپل لستوڼي غړي
او په تا باندې کانې داسې کوي
چې ځناور درته عاجزه ښکاري
لکه چې دی هم،
او تر هغو به وي ...
چې تا په سمه پېژندلی نه وي

يا دي په مينه ښه روژلی نه وي
هغه سړی ....
چې پټ په تا کې اوسي

(پېښور ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۲۷ـ " پټې خبرې "

دا چې
کومه خبره زه تل لټومه
هغه سپينه تر شُودو ده
او په سپين کې
دَ نقشونو دَ فطري ښکلاؤ پرته ،
دَ ژوندون
هغه يو څو پټې خبرې دي
چې دَ رُوح او دَ زړه تنده
پرې ماتېږي
خو ، دَ سر ستر کې يې بيا هم
ليدی نه شي

(دَ سېنټس په لور په سفر کې ... فرانس .. ۱۹۹۶ع)

نظم ۲۸ـ " پښتني بول "

که په ما دَ ډلی غوندې ټکې اوري
لا دَ لارې دواړو خواته ولاړ خلک
ما په سر سر په زيږو کاڼو وَهي هم
زه به ځمه
نه درَم تر هغه دمه
چې وَنه رسم دَ لوظ تر ورستي ټاکه
که يَه ،

چا نه ده تړلي دَ مرګ لاره
ځمه ځمه
دَ مرګي په لاره ځمه
او تر تا پورې به ځان در رسَومه
ګني زما دَ ژبې دا پښتني بول به
زما وَلوُڼو او زامنو ته پېغور شي

(زیارت ... ۱۹۹۱ع)

نظم ۲۹ـ "پښتنې په خپل نظر کې"

ګنډلي ځلې
که پښتنې نه شي خپړلی چاته
خو، دا تپوس يې
دَ مخ ګونځي له هر نره کوي،
"چې که دا زه هم
ستا په رنګه يم له غوښو جوړه؟
يا ستر خالق به له ما هم
غواړي حساب دَ انسان؟
نو زما او ستا تر میانه
دُومره توپیر چا روا کړو؟
چې بې له تا
دَ ژوندانه هر څه نیګړي ښکاري
خو، بله زه یم
چې له ما سره خبرې لا هم
په کړې ځلې کوي مُدام راته له قهره دا سې
لکه دا زه چې دَ الله بنده نه،
ستا بنده یم

(په لنډي کاربز نامي مهاجر کېمپ چمن کې دَ مشاهدې په رڼا کې غوره شوی نظم ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۳۰ـ " پښتو "

دا دَ غرو رغو او دَ درو ژبه دي خدائی لري
دا دَ سېلاونو دَ څپو ژبه دي خدائی لري
پت ، ښېگړه، ثُوره او وفا چې يې معنا څېژي
دا دُعا کومه چې پښتو ژبه دي خدائی لري

***

سيال يم دَ سيالانو ، له چا کم نه يمه ، واک لرم
ناست نه يم وَ بل ته ، خپله خورمه خپل وتاک لرم
څله بيا دَ بل په شؤل شؤ لارو ژوند وکړم
زه چې دَ پښتو سره سره پښتني ژواک لرم

***

ښنگه چې پښتونه ! ته دَ لاسه خپل تقدير ليکې
لا چې دَ ژوندون په حقله ته کله تدبير ليکې
وَ منه دَ شوق دغه خبره او پښتو ليکه
هسې خو هم ته دَ ناليدلي خوب تعبير ليکې

(پښين ... ۱۹۹۴ع)

نظم ۳۱ـ " پښتون کله منله ماته "

دلته مې گُل چې شوه
غُوټۍ دَ زړگي
هلته ما هم دَ ځناورې ځوانۍ
په دُرشل باندې خپل لومړي گامونه
څه دَ فاتح په حېثيت کښېښول ؟
چې دَ ژوندون کور به غمونو داسې
په ما ځاپېړې کړې راسمې ، چې اوس
له هغې ورځې .... تر دې دمه پورې
تنده دَ رُوح که ماتوم په اوښکو

خو دَ زړه ګُل هم رېږېدو ته کله
پرېږدمه نه ، ځکه چې
زه پښتون یم
او پښتنو کله منله ماته

(کوئټه... ۱۹۹۲ع)

نظم ۳۲ ــ " پلمه دَ احساس "

ته به کېدی شي چې ما نه پېژنې
خو ، زه دي ښه پېژنم
اې لالیه !
ته یې پلمه زما دَ احساس
چې ما ویده په رُوڼو سترګو ساتې
هم ته سوب یې
زما دَ هغه تحریک ،
چې ویښوَي ما په خوبونو کې تل
ما خندَوي،
خو ، ژړَوي هم بیا بیا

(قاهره - مصر... ۱۹۹۷ع)

نظم ۳۳ ــ " په پُرسد ځان ... دَ لېونۍ مینې له جوره زه هم "

که مجنون نه یمه
خو ، بیا هم دَ جنون دَ لاسه
ما په لټون کې دَ خیالي لیلا
عُمرونه تېر کړل،
او په انجام کې
دَ مجنون په شانې ماته هم غم
دَ ایکړۍ

داسې راځرمه شو
چې اوس که لیلا ،
راته ولاړه مخامخ وي
زه يې نه پېژنم

(اسلام آباد ... ۲۰۰۱ع)

نظم ۳۴ـ " په تمه تمه دَ دیدن یې لاړم زوړ شوم "

لا خو دَ ژغ هغه خبره ده
چې هغسې له ما ،
ځان په پړدو کې پُټوَي
خو ، راته واي په فون ...
چې ،
" ته وَما ته تر هر څه
او تر چا راتېر يې
خو ، بڼه بیا هم
درته نه شمه ښئیلی ، ځکه
چې لا په سمه ستا دَ خیال
زه سنګهار شوې نه یم "

(پېښور... ۲۰۰۲ع)

(غزل ـــ ۳)

په ځان منګولې لګوم ، چې راوَرېږي په زړه
تا په وجود محسوسوم ، چې راوَرېږي په زړه

دلته اروا په ما کې ستا ، چې ما په ژوند پاروَي
هلته له ځانه اووځم ، چې راوَرېږي په زړه

ګوره چې څه به کوې ته ؟ چې زه په نره لا هم

غم په سګرېټ غلطوَم ، چې راوَرېږي په زړه

لکه دَ ویښو سترګو خوب ، زه دَ خپل شوق لېونی
په مات وزَرو الوځم ، چې راوَرېږي په زړه

(دَ کوئټې په لور په سفر کې ... ۱۹۹۰ع)

نظم ۳۵ ـ "په ظالمو اداګانو یې مرئیې کړم"

دا چې لاس راغزَوي
نو راته خاندي
خو ، چې زما لاس شي ورپورې نابېره
نو زیږه شي ... تکه سره شي
هم له سوخته ،
سپین غاښونه داسې وَچیچي وَ ماته
لکه اوس اوس چې به زما غوښې اومې خوُري،
ځکه زه هم بیا له واهمه چې بس څنګه
ورستې هځه دَ ساتنې ترې کومه
نو ، دا ماته په ځیر وَګوري
موسکې شي ....
او په سرو نازکو شُونډو یې لا ژبه
تېره کړي سمه نه وي
چې تسلیم شم

(ډائرې پاڼه:- سدرسینائي کې دَ اختر په لومړۍ ورځ ... خو ، دَ نظم باقاعده بڼه په قاهره کې دَ نه هېرېدونکي یاد په توګه ورکړل شوه .... مصر .. ۱۹۹۷ع)

(غزل--- ۴)

په سینه کې پراته زړه ته ، دا وړیا مینه لا ډېره
په تراخه ځان هم خوږه ده ، تر دُنیا مینه لا ډېره

ستا دَ بدو په ځواب کې درته جار جار وایم ځکه
دَ دروغو تر لباسه ، دَ جفا مینه لا ډېره

بس دی یاره ! نه لرمه وَس دَ نورو اندېښنو زه
نوره مه راکوه مینه ، دَ پخوا مینه لا ډېره

څُدائی خبر چې شوقه څنګه، په یَو زړه سل خطاباسې
په تا باندې خو والله چې، یو اشنا مینه‌لا ډېره

(کوئټه ... ۱۹۹۱ع)

نظم ۳۶ ـ " پیسا ټاؤر ، دَ کبر څرګند علامت "

تا به هم کړی غرور وي
خود په هسکه غاړه باندې
چې سرګُوزی نن ولاړ یې
لکه ته چې شرمنده یې
او ډېر ژر به خاورې څپ کړې ،
خو ، حیرت دَ دې خبرې
چې لا هغسې ولاړ یې
کبرجنه ! په خپل کبر
که څه هم نور نور کږېږې
دَ انسان غوندې زړَېږې
خو ، بیا هم نه دنګېدی شې
او نه سر وړې سجدې ته

(تهیم :- پیسا ټاؤر ، اټلي په وړاندې ... ۱۹۹۶ع
نظم :- کراچۍ څخه دَ کوئټې په لور په سفر کې ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۳۷ ـ " تحلیل ، که تکمیل ؟ "

هغې مې شُونډې

په شُونډانو باندې
په لومړي ځل
چې څنګه ږدلې راته ،
ما يې په مړو مړو خُماري سترګو کې
خپلي څېرې سره سره
خپل نوم هم
دَ زمانو زوړ او زنګ وهلی
خو نېغ په زړه کې نوشته ... وَليدلو

(کوئټه ... ۲۰۰۳ع)

نظم ۳۸ ــ " تعبير دَ خوب ، که تدبير... ؟ "

" ستا دَ انتظار په تمه
زما هغه نيازبينه لُور
دا ده ، چې ترتا دَ مخه اووته
په کټ کې اوس،
څه ورځه په منډه
لايې خاک دَ قبر وَچ نه دی "
دغه وير دَ مور دي څه ؟
چې ماً دَ لېونو په شان
وا چول لاسونه خپل ګرېوان ته
او په چيغو شوم ....
لا ، به مې اوس ستا دَ دُرشل خاورې
په خپل سر باندې
نورې بادَولې ستا په غم کې، چې
په زنګ دَ فون
زه راويښ له خوبه شوم
که څه هم ، په خولو کې ډُوب ... ،
شُکر مې دَ خُدائی وکړو
چې ستا ژغ مې تر غوږه شو
تا راته وئيل ، چې

" ما نن سره جوړه اغوستې ده ،
ښکارم لکه ناوې
راشه شوقه ! که مې ګورې ته "

(دَ لورالائي په لور په سفر کې ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۳۹ـ " تنده "

زړه به تر زړه پورې
په داسې حال کې لارې ځنګه ؟
رسَوي سرته
دَ اخلاص په دې ژغلنو دښتو
چې مينه وينه
په کې بې دَ فرېب جن سرابه
که چرته بل څه هم لرې ،
هغې ته تنده واي

(دَ قاهره څخه دَ دُوبۍ او کراچۍ په لور په سفر کې ... ۱۹۹۸ع)

نظم ۴۰ـ " توپير په تور او سپين کې "

دَ څېرو په چپه هم
که څه توپير شته ،
نو هغه ...
په ما او تا کې فقط دا ، چې
ته ټالۍ وَهې تيارو ته
پُټوې څه ...
او زه هر څه څپړل غواړم
په رڼا کې

(قاهره - مصر ... ۱۹۹۷ع)

(غزل --- ۵)

ټول وجودونه محسوسېږي کانې
که وخت آخر شو ، چې ژغېږي کانې

یو مې تر پښو دلاندې مځکه سوځي
بل له آسمانه راورېږي کانې

څوک په غوښین وجود بې حسه دېوال
دَچا په آه باندې ویلېږي کانې

شوق دې نازونه سر په سترګو اخلي
ستا په لاسو کې ښکاره کېږي کانې

(سیوی ... ۱۹۹۲ع)

نظم ۴۱ـ " ته به له بل سره سیالي څه وکړې ؟ "

ژړا په دې خبره نه
چې ته بې کوره شولې
یا له بچیانو څخه لرې
او بې اوره شولې ،
ژړا په دې باندې کوم
چې ستا پتمنې جامې
دَ شېرین ورور سره په غال
داسې پینې پینې شوې ،
چې ته اوس شرم لا هم
سم پرې پُټولی نه شې
چرته شمله ؟
او دَ شملې دَ بیا ساتلو پښتو ؟

(ډېره اسماعیل خان ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۴۲ ـ " ته یې منې ، که نه منې خو یاره ! "

ستا دَ ګُمان بنده پیښو
کېدی شي
چې په تیارو کې دَ زندان
یوه ورځ ،
له ساه تنګۍ په تا غُوټه شي داسې
لکه زمری
چې په خپل ښکار ور دانګي

(مغل کوټ ته نیږدې په سفر کې ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۴۳ ـ " جنتي دوزخیان "

نه سجده
نه یې ایمان شته
کُفر وزمه یې خوُې لا ،
خو ، بیا هم
په جنتي رنګ
رنګېدلي دوزخیان دي ...
چې ، دَ زړونو په ګرجو کې یې
جذبې کوي لمونځونه
احساسات کوي نفلونه
دَ ضمیر په امامت کې

(برسلز - بلجئیم .... ۱۹۹۶ع)

نظم ۴۴ ـ " جنګ "

چې زه یو تر مرۍ نیسم
دَ بل سر وي راشین شوی
چې دا بل له سره نیسم
ګورم، بل وي زېږېدلی،
زما دَ ژوند په کرونده کې
غمو کر دی دُومره کړی
چې نه زه شوم ترې بې غمه
او نه بُوټې دَ دوئ وَتلی

(کوئټه .... ۱۹۹۱ع)

نظم ۴۵ ـ "جوړه مړیمه ، یا وینمه خوبونه"

دا چې هرې خواته سترګې غړَومه ،
زه دَ خپلې برخې حُورې لټومه
که څه هم ، جنتي نه یم
خو ، بیا هم
جنتي جنتي ځان ځکه ګڼمه ،
چې ګوټ ګوټ دی زړه راکښونکی
ګُودر وزمه
او انجونې په کې مستې له خُماره
لکه څانګې دَ ګُلونو
ځانګې هر لور
او زه هم لکه بورا
په کې بُوڼېږم

(ډائرۍ پاڼه:- دَ سکائینګ سپاټس دَ منظرونو او رنګینیانو دَ لیدو وروسته غوره شوی تهیم -
نظم :- ویانا ،آسټریا ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۴۶ ـ "جهاد في سبیل الله"

په وینو زما
که تنده ته دَ جهاد
وَ سرَولو ته چمتو ښکارې ، نو
دَ خپل ساتُول را اخیستلو رُومبی ،
بس فقط دغه
یَو ورستی خواهش مې
ته راپوره کړه ... مجاهده وروره !
چې کله ما
په سره کفن کې ګور ته
دَ میراث خور په حېثیت ورسپارې،
نو ګوره ګوره
چې په لمسه دَ بل
دَ خپلې کونډې او تور سرې ورېندار
لاسو نه بیا سره په ټُکریزو نه کړې
ګنې ،
دا زما او ستا شریکه وینه
شریک مذهب
او هم شریکه پښتو
به تا غازي او ما شهید نه مني

(ژوب ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۴۷ ـ " چې ته خالي غېږه په ما ډکوې "

دا ته چې
تنده دَ هوَس مې خومره
راسرَوې په اخلاصمنو جذبو
دُومره دي خوږ
خو ، لکه اور تصور
زَما په زړه بلې ساتې سکروټې
هم دي دَ مینې جنوني کېفیت
ما ځوروَي

او سوځوي په شدت
دَ بل وصال تر هغه دمه پورې
چې ته خالي غېږه په ما ډکوې

(په توري بيچ انډونيشيا کې غوره شوی تهيم ... ۱۹۹۳ع)

نظم ۴۸ ـ " حاکم "

عجيبه غوندې حاکم يم
ستا دَ زړه دَ سلطنت زه
چې دَ واک خبره راشي
نو ، پټخپله شې واکمنه
او په قهر دَ جمال مې
کړې مرئيي ،
لکه دا يم چې ....

(کوئټه ... ۱۹۹۱ع)

(غزل--- ۶)

حسرتونه دي دَ شوق سَوي سکاره شي
خو، بس ستا چې ارمانونه پاته نه شي

که په ما دي نيګړتياوي پوره کېږي
زما وجود دي ستا وَ سترګو ته رانجه شي

چې بې سته مې دَ زړه په کور مېلمه شوې
اوس دي زما دَ بدن غوښې ستا خواړه شي

چې په وينه يې ويده ويده ساتلم
ته هغه يې بله نه ، ښه مې په زړه شي

(کوئټه ... ۱۹۹۴ع)

نظم ۴۹ـ "حقه دا ، چې دا سې نه ... خو ، ګُله یاره ! ! "

ما او تا چې
څومره څومره نیزدې کېږو
د ومره زموږ دَ مینې تنده
نوره نوره
هم غمېږي تر دې هانده
چې موږ دواړه
که څه هم جوړه جوړه
جهان ته ښکارو
خو ، بېل بېل مو سرابونه غُولوي اوس
ما او تا هم له یو بله بېلوي اوس

(له ډي آئي خان څخه دَ ملتان په لور سفر کې ... ۲۰۰۰ع)

نظم ۵۰ـ " حقه دا ، چې که حق وایم... خفه کېږې "

که هرڅو مې خوُږې په مینه
قسمونه
شک دې نه شته په اخلاص کې
خو ، اشنایه !
اعتبار درباندې ځکه کوی نه شم
چې تر تا له مخه هم
سلو یارانو
که څه هم داسې وئیلو
خو نن نه شته

(لندن ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۵۱ـ "خپل ...خو، لکه پردی"

منم به څنګه؟
چې ته هم زما په غم اخته یې
زما په رنګه
چې په ویښه لا څه،
په خوب کې هم له تا سره وَهېږم
او بله ته یې ....
چې څېره هم له ما
پُټوَې داسې دَ حیاء په پلؤ
لکه دا زه چې دې خپل نه،
پردی یم

(دَ پېښور په لور په سفر کې... کوهاټ ته نیږدې... ۲۰۰۲ع)

نظم ۵۲ـ " خپل لکه دُښمن"

دا ته مې خپل که نه یې
نو مې بیا څله په زړه
رالګوې منګولې ؟
او هم په ځای دَ ملهم
زما پُرهارونه پڅَې
لکه دُښمن
خو، په جار
او لکه ، خپل په خپلوۍ
مالګې لا هم پرې پاشې

(دَ لوکسور او آسوان تر منځه په رودِ نیل کې دَ یوې هفتې دَ کشتۍ په سفر کې" مصر" ... ۱۹۹۸ع)

نظم ۵۳ـ "خلک هم څومره ساده دي ؟"

خلک هم څومره ساده دي ؟
تا په ما پورې رانیسي
ما په تا پورې در نیسي
لکه جوړه چې موږ دواړه
نه یُو بېل ، سره پېوند یُو
ته په ما کې
زه په تا کې
که څه هم حقیقت دا ، چې
تا په ځان کې عُمر تېر کړو
ما په ځان کې عُمر تېر کړو

(کوئټه ... ۱۹۹۳)

نظم ۵۴ــ " خو ، آئینې ته ګورم "

له خوبه څه ،
وینم دي زه په وینښو سترګو هم تل
او په سوچو کې
تا له بڼه درکومه داسې
لکه دا ستا څېره چې
خپله نه ...
زما څېره وي
او زه له اصله
ایکې یو
خو ، آئینې ته ولاړ

(قاهره ، مصر ... ۱۸۸۷ع)

نظم ۵۵ــ "خوبونه"

ربښتیا که نه دي

خو ، دروغ هم نه دي
لکه هنداريې، دا خوبونه واړه
چې دَ ژوندون هره اړخېزه څېره
ويني په موږ
په بېلو بېلو بڼو
او هره بڼه
ځانته څو څو څېرې
په تعبيرونو کې لا نوري څپړي

(ارضِ روم ـ ترکي ـ څخه دَ بازرگان ـ ايران ـ تر منځه په سفر کې ... ۱۹۹۳ع)

نظم ۵۶ـ ـ خوبَولی تعبير ـ

ستا په ليدو راته زړه وَوئيل
هېر زړيه شوقه !
په فرېبي نظر دَ سترګو
غُولېدَليه شوقه !
دا ملاقات هم دَ خوبونو يوه برخه بوله
ځکه چې دا څېره ... هغه څېره وه ... بله نه وه ،
چا ، چې دا ستا قلم په تورو باندې وَژغوئ
چا ، چې په ځان پسې په روغ ځان لېونی کړلې ته
که يَه ، ته وائې ...
چې دا خوب نه ؤ
تعبير ؤ دَ خوب ،
نو دا ښائيست دَ جنی نه
دَ يَو پرۍ کېدی شي
او په دې ته هم ښه خبر يې لېونيه شوقه !
چې ښاپېريانې خو اکثره
په خوبو کې راځي

(پېښين ... ۱۹۹۰)

نظم ۵۷ـ "خو ، دا مې واوره اشنا !"

تا سره وَس چې څومره
ما سره زغم دی دُومره
که ته غره په حُسن
ما ته خدائی زړه راکړې،
ګوا ته چې څو په جبر
په جلادې اداؤ
او مه فصلونه ربېې
دَ آرزوګانو مې تل ،
مینه زما زېږَوي
هغومره هیلې نورې

(پېښور په لورو َ اټک ته نیږدې په سفر کې ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۵۸ـ "خیالي بڼه"

ستا دَ لټون
په مست جنون کې اشنا !
دَ مُسلسل سفر له جوره زه هم
لکه پېرى
اوس په نامه یاد ېږم
او بڼه زما هم
څه خیالي غوندې شوه

(اسلام آباد ... ۲۰۰۲ع)

(غزل... ۷)

ځان مې خوبښ ؤ که مرئیی وای ، خو ستا وای
لا دَ سره لېونی وای ، خو چې ستا وای

بخت به ما سکنی ورور دَ ځان ګڼلی
که عالم ته مېړنی وای ، خو چې ستا وای

ما به‌لمر سپوږمۍ او ستورې څه‌کول ، که
زما په برخه‌یَو زړګی وای ، خو چې ستا وای

شوق به تنده په خپل ژوند در ماتَولی
جوړ دَ خاورو کنډولی وای ، خو چې ستا وای

(پېښين ... ۱۹۹۴ع)

نظم ۵۹ـ "ځناور...خو ، دَ دوؤ پښو"

دغه‌لا بخت ګڼه
او شُکر کوه
چې تګ کولی شې په دوؤ پښو باندې
واښه هم نه خوُرې
نه بربنډ یې په تن
لکه انسان
خو ، انسان وزمه حېوان
یا دَ قدیمې زمانې دَ چُوختو
دَ وینې تږی سړي خوره انسان ،
ولې چې بې دي له داړلو په ژوند
داسې بل کار هم کله کړی نه دی
چې پرې انسان
یا انسان دوسته یاد شې
او لا څوک وَ وائي په هېره دا ، چې
" په پښتنو کې هم راځي لګیا دی
ارتقائي او معاشرتي تغیر "

(دَ ژوب څخه دَ ډي آئي خان په لور په سفر کې ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۶۰ ـ "څوک په حق او څوک ناحقه ؟"

چا ، چې
په حقه پورته کړې وږغ
او په مرمۍ مرمۍ یې لیک ؤ الله
هغه عسکر
نن دَ غزا په جنون
ځیګر دَ چا ، چا چې پڼَې
لګیا دی ،
هغه هم پور
په نوم دَ خدائی پرې کوي

(دَ پېښور په لور په سفر کې ، تترخېل ته نیږدې ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۶۱ ـ "څوک دَ چا په لټون ؟"

ما به ځان او زړه
څپرلو ورته
چې ما ته هغې نابلدې جنۍ
له خپلې خوا
دَ ډائرۍ په پاڼو
زما په نامه باندې لیکلې مینه
ټکي په ټکي
داسې وَلوستله
لکه هغې چې زه له ورکو غوښتم
نه چې
دا زه وم په لټون دَ هغې

(کوئټه ... ۲۰۰۳ع)

نظم ۶۲ ـ "څومره غټه ده دُنیا ، په واړه ځان هم"

ښکاري داسې
که یو څو ګامه لا نور هم
مخته لاړم
نو دُنیا به شي تمامه
لاکن بیا چې په مزل مزل شم سترې
نو مې سترګو وړاندې
هر یو ه لاره
لکه مار مخته غزېږي
او وشېږي
فاصلې هم ورسره سمې
زیاتېږي

(له مصر څخه دَ الجزائر په لور په سفر کې ... ۲۰۰۰ع)

نظم ۶۳ ـ "څه نوم درکړم ؟"

څنګه راغلې ؟
څنګه لاړې ؟
په هیڅ پوهی نه شوم جانانه !
خو ، چې ځانته مې لږ پام شو
نو زما دَ ځوانۍ ونې
نه یو ازې سره ګلونه
تکي شنې پاڼې هم ټولې
رېږَولي وې په مځکه ،
خدائی خبر ،
چې ته اوس څه وې ؟
انجلۍ ، که ښاپېرۍ وې
او که یَه ...
دَ وخت سیلۍ وې ؟

(پېښین ... ۱۹۹۲ع)

نظم ۶۴ ـ " ځېرې ، آئینې او سوالونه "

زما سترګې چې څه غواړي ،
که څه هم هغه ځېرې دي
چې دَ زړه په آئینو کې
که راسپاري خوشحالیانې
خوږ سکون
یا سوکالیانې
خو ، زما دَ خوب په سمه
تعبیرونه یې ځان ځانته
دَ ځواب په ځای سوالونه
نوي نوي زېږوي لا
ما په شپو کې ویښ ساتي لا

(کوئټه ... ۲۰۰۰ع)

نظم ۶۵ ـ "دا په تا څه وَشو ؟ پښتونه وایه !"

هغه هم ته وې
چې په پلو دي لاره ورکي خلګ
تر منزلونو رسېدلو
بې خطره پرون ،
او نن هم ته یې
چې تر کوره دي لا بل رسَوي
لکه ټپ رُوند ...
خو ، حقه دا ،
چې روغې سترګې لرې
وینې هر څه
خو ، حقائقو ته کتل نه غواړې
وخت سره تلل نه غواړې
ځان پېژندل نه غواړې

(اسلام آباد ... ۲۰۰۰ع)

(غزل ... ۸)

دا چې په زړه کې تا له کور جوړوم
دَ خپله لاسه ځان له ګور جوړوم

لکه ماشوم، زه هم دَ رنګ کور کَیان
مائیګروران کړم، سهار نور جوړوم

تا له به تاج محل له کومه راوړم؟
زه چې دَ تن جامې په پور جوړوم

لا به دې کانې زړه درموم کړم شوقه!
لا به دَ ځانه سَوی سکور جوړوم

(سنجاوی ... ۱۹۹۵ع)

نظم ۶۶ ـ " دا جنۍ وې، که دَ اور بلې لمبې وې؟ "

دَ زرینو لمبه وزمه زُلفو شپول کې
سپینې، سرې ځېرې
سکروټې مُونبېدلې
خړې، شنې او زرغونې سترکې لا بېلې
دَ بڅرکو غوندې وې،
چې کوکېدلې
او ما داسې سنجَول
لکه دا اور چې
زما دَ سترګو وړاندې نه
په ما کې بل وي
او په دې خو ....

ویلېږمه په ځان ځان کې
که څه هم ، لوګی کېږمه په جهان کې

(په آکسفورډ یونیورستۍ کې دَ سېل کولو په وخت ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۶۷ ــ " دا خبر زما نه ، آئینه وائي "

چا ، چې پیاوې
تر پرونه پوري غواؤې
حېرت دا ، چې
دَ هغو څوري بچي هم
دَ شعور دَ مشالونو په رڼا کې
بې ډنډې
نن دَ رَمې غوندې موړ پیاي
او بل موړ یُو
ګړندیان په شملو څه ، چې
دَ بابک په زنګ وهلې تورې هم لا
ویاړو داسې
لکه جوړه چې بري یُو
که څه هم حقیقت دا ، چې
ټول مرئیي یُو

(پېښور ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۶۸ ــ " داسې نه ، چې ..."

له ما مه کوه پُوښتنه
ته دَ ځان په باب هیڅکله
داسې نه ،
چې تر څُلې راشي
دَ ځواب دَ پاره ګله !

نظم ۶۹ ـ "دَ امن دَ ناوې په واده کې"

دغه خوب ؤ
که په سمه دَ ارمان زما
تصور ؤ
زما په ذهن راغونډ شوی ؟
چې سندرې ناشناس په انګرېزی کې
که وئیلې دَ موزارټ په موسیقی کې
نو ، ګوګوش په پښتو ژبه
او هلټېن هم
له کلثوم سره په ګډه په روسی کې
وَ سندرو ته ؤ داسې جوړېدلې ،
چې عربی پېغلو کولو اتڼونه
ټُرکو والز
او جاپانیو بولیرو رقص
که چینی جُونې په تال دَ هند وې مستې
پښتنې هم ګډېدلې په ببلي ډانس
هن تر دې ، چې
دَ نړۍ درست شاعرانو
هم دَ خپل خپل خوب او خیال په سمه غېږې
ډکولې په رانېیانو په ټېنګو څه ؟
چا په فاکس
چا ، چا پولکا او فلېمنکو کې
حقه دا ، چې دَ عالم په دې محفل کې
جارېدلو انسانان له یوه بله ،
هیڅ توپیر نه ؤ تر منځه
ټول خپلوان ؤ
که څه هم حقیقت دا ،

چې دُښمنان ؤ ....
خو ، بس هسې مې آرزو دَ سوکالۍ نن
په دې زړه کې په شدت احساسوله
ځکه ما دَ امن ناوې ودَوله

وضاحتونه ....
- مشهوره موسیقار :-
(موزارټ ... دَ آسټریا یو تاریخي موسیقار ، چې هر کال یې لس ورځې لمانځل کېږي)
- مشهوره سندرغاړې:-
(ناشناس ... پښتو) ، (ګوګوش ... فارسي) ، (هلټن ... انګرېزۍ) ، (کلثوم ... عربۍ)
- مشهوره رقصونه:-
(اتڼ ... دَ پښتنو) ، (والز ... دَ جرمنيانو) ، (بوليرو ... دَ هسپانويانو) ، (بېلي ... دَ عربيانو او تُرکيانو) ، (ټېنګو ... دَ سهېلي امريکيانو) ، (فاکس ... دَ امريکايانو) ، (فلېمنکو ... دَ هسپانيانو) ، (پولکا ... دَ آسټرينو)
دَ نظم دَ ليکلو نېټه او ځای ـــــــ (اسلام آباد ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۷۰ـ "دَ افغاني غمو خوږليه مسيحا !"

وايه !
ستا دَ زړه له سره غمرازيانې
زړخوښيانې
او په سترګو کې ولاړې
دغه اوښکې
ستا دَ مکر به اوس څنګه؟
دا زَېلي
او پُرهار پُرهار وګړي
بيرته ښاد
او روغ رمټ کړې پخوا غوندې
چې هم ستا له لاسه
دې خو ژوبل شوي

(دَ لورالائي کټوۍ مهاجر کېمپ په ليدو ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۷۱ـ ˝ دَ انساني فطرت په سمه˝

چې له دې مځکې څخه
پاس تر شنه آسمانه پورې
بیا له سپوږمۍ څخه هم
ړَک تر هر هر ستوري بېلي
دَ سرې او شنې په شان
که پرانستل شوې لارې لا هم ،
خو دا نړۍ
او په نړۍ باندې مېښته خلګ به
دَ رنګ او نسل
یا مذهب او دَ وطن په نامه
دغسې ښکاري
وېښل شوي غرضي کړکو کې ،
هم به یې وي ولاړ
تر منځه دېوالونه .... ځکه
چې چرته وَنه داړي دغه ځناور
خپلو کې

(راولپنډۍ ... ۲۰۰۱ع)

نظم ۷۲ـ ˝ دَ بابا خوبونه هم واړه دروغ شول˝

نه هغه پښتون دی ، چې بابا په خوب لیدلی ؤ
نه هغه ژوندون دی ، چې بابا په خوب لیدلی ؤ
هغسې تر منځه مو ولاړ دَ انا غرونه دي
لا ، هغه بېلتون دی ، چې بابا په خوب لیدلی ؤ

***

یو دَ بل دَ لاسه موږ په لمسه دَ اغیارو مرو
نه رسېږو موږ تر منزلونو او په لارو مرو

لا هم هغه موږ یُو او زموږ تر میانه هغه جنګ
څه هم که بې واره دَ انګرېز په هتهیارو مرو

***

زموږ له جوره خویندي نن اکثره بې مړو ګرځي
زموږ په لټون میندې هم همېش په ادیرو ګرځي
ښار دَ ژوندانه مو دی پرېښی وَ اغیارو ته
موږ ګرځو په غرو کې او مرګی مې په سرو ګرځي

***

ناوې دَ پښتو مو تر مری خپله نیولې ده
بیا مو خپل دَ لاسه سپېرو خاورو ته سپارلې ده
اوس که یې په اوښکو دَ ګور سنختې لا هم پرېمنځو
مړه آرزو وَ سر ته په ژړا چا رسَولې ده؟

***

څوک چې زموږ غوښې په مزه مزه دَ زړونو خوُري
څوک چې زموږ وینې په کاسو کې دَ سرونو څکي
لا هم یُو دَ ښو په تمه ناست وَ هغو خلګو ته
څوک چې جنازې راته په ملا دَ خپلو ورونو ږدي

***

ژوند که په سپیتانه وي ، نو وایم چې مرګی ترې ښه
ننګ که په سړي کې نه وي وایم چې نر سپی ترې ښه
پت ، ښېګړه ، تورُه او وفا چې شوقه! نه لري
اور دي په هغه پښتون پسې شي، فېرنګی ترې ښه

(کوئټه ... ۱۹۹۵ع)

نظم ۷۳ــ "دَ پرونی خبرې په لټون"

هغه هنداره

زما دَ سوچ هنداره
هغه هنداره
زما دَ خوب هنداره
چې يو څېره يې په ما تل ليدله
داسې څېره
داسې ژوند وزمه څېره
چې هم مې خپله وه ،
هم خپله نه وه
ځکه خو ما به په هنداره باندې
دَ تجسس او دَ حسرت منګولې
په مينه مينه لګولې مُدام
په دغه نيت
چې زه يې وَ پېژنم
لا يې دَ خان په باب څه وَ ژغوم
خو ، دَ نصيب لکه چې نه وه خوښه
چې يوه ورځ
هغه وړه هنداره
زما له لاسو ناڅاپه وَلوېدله
او دَ طلب هغه ماشومه څېره
په سل توکرو ځله وَ ويشل شوه ،
بس له هغې ورځې تر ننه پورې
زه په لټون دَ هغې ښکلې څېرې
هرې جنې ته زړه په لاس کې ږدمه
او لا ، دَ سترګو په کچکول کې ځينې
په ماته ځُله خېرات دَ مينې غواړم
ځکه چې څوک په رنګ مُونبږي ورته
دَ چا په سترګو کې هغه سترګې دي
څوک په تندي
او څوک په زَنه هغه
څوک په شُونډانو
څوک په پوزه هغه

(کوئټه ... ۱۹۸۸ع)

نظم ۷۴ـ "دَ پښتون په کور تياره ده"

زما په ياد دي
ښه په ياد دي
چې ، دَ نيمې شپې وَخواته
ما په مخ دَ کاغذونو
هغه ټول څه ؤ ليکلي ،
کوم چې زما دَ قلم څوکې
نه ؤ کښلي بيا دَ مخه ،
هم په دې خو مې دا سترګې
څڅېدلي وې څه داسې
چې دَ سرې سياهي ټول توري
په يو بل کې سره ګډ شول..
بس که نه وه رنګه شوې
زما دَ اوښکو په سېلاؤ کې
نو دغه يوه فقره ، چې
"شوقه! پورته څراغ بل کړه ،
دَ پښتون په کور تياره ده"

(تاند وانۍ ، زيارت ... ۱۹۸۹ع)

نظم ۷۵ـ "دَ تيارو په زړ ملګري لټوؤ مورې"

مورې دَ مينې دَ جذبو له برکته
دَ جنون دَ ورستني پُولي په خوا کې
دَ ببلتون په نوم
نفرت په دېوالونو
نوشته کړو او په ګډه مخته تېر شؤ ،
څنګ په څنګ
له تاندو هيلو سره داسې

چې که څه هم
اوس لرو ببل ببل نومونه ،
خو ، له اصله دوا ړه
یو تن او سایه یُو
او دَ لمر سره سره په وړاندې ځو موږ
دَ تیارو په زد
ملګري لتهوؤ موږ

(پښور ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۷۶ ـ " دَ خوشحال بابا دَ توُري متهې "

ـ ۱ ـ

دَ چا په ننګ
چې خوشحال خان تړله توُره پرون ،
نن دَ هغو په خاوره کې
دَ هر شنه شوي فصل
بُوټهې تک سره
او بُوی دَ وینو ترې ګُلبڼي ځکه
چې ، دلته دې قام
دَ غزا او دَ جهاد په نامه
خپلو کې لوبې دَ سرونو
دومره کړي دي ، چې
اوس دَ اوبو په ځای
ویالې په کې دَ سرو سرو وینو
تنده دَ مځکې ماتوَي
او لور به لور بهېږي

***

ـ ۲ ـ

دَ چا په ننګ

چې خوشحال خان ترَله توُره پرون
نن دَ هغه قام
وراړې بُورې ، کوُنډې رنډې لا څه
چې پېغلې خویندې
او ووړې ماشومې لوُڼې لا هم ،
پینې پینې زړَو جامو کې دَ بل چا
بې ستره ....
لکه سوالګیرې
کور په کور ګرځي ، خېرونه غواړي ،
خو ، بلې خواته یې نرګاړي
دَ دې هر څه پرته
مرمیانې خوُرې په سینو باندې
دَ غېرت په نامه

***

- ۳ -

دَ چا په ننګ
چې خوشحال خان ترَله توُره پرون
نن دَ هغه قام
سړي خپلو کې ، دَ بل په لمسه
دَ وینو تنده
ماتولو ته جوګه دي داسې
چې ماشومان یې لا هم اوس
په امبارونو باندې
ځانته خواړه
دَ بودګانو غوندې څه لټوي ؟
چې له لمرونو که ساتي ځان
دېوالو سیورو ته ،
خو یخو شپو کې
ځان په اور دَ اخبارو تودَوي

(کوئټه ... ۲۰۰۰ع)

نظم ۷۷ ـ "دَ ځناورتون خاونده !"

منمه دا
چې ، تا په زور دَ سوټې
له ځناورو دي جوړ کړي دي سرې
خو ، دا به ته هم منې
اې باداره ! !
چې که افغانان دَ زمري په بڼه
تنده په وینو دَ انسان ماتوَي
خو ، دَ دې جُرم قصور واره ته یې
ته یې ... بل څوک نه
سزا واره ته یې ،
ولې چې ....
دائی خو ته‌پَي کړی تا دی ،
اوس یې لا
مالګې په زخمونو هم رډې... ؟

(کوئټه ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۷۸ ـ "دَ دې آغاز ، انجام به څه وي ؟"

ما دي لاس
په لاس کې واخیست په دې نیت ، چې
دَ وجود له حرارته مې
دَ زړه حال
ستا وَکانې زړه ته لږ خو درمعلوم شي ،
خو په هیڅ نه شومه پوهی ، چې
ګله یاره !
ستا په زړه کې هغه وخت څه ؤ ؟
چې لاس دي...

زما په خوا راغزَوئ
نو ، دي په وار وار
سترګې مرې مرې زما په لور را اړَولې
هم دي شُونډې په غاښو راته چیچیلې

(کوئټه ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۷۹ــ " دَ زُوی په سر باندې سودا ته جوړېدلیه پلاره ! "

ښه خو به دا وي
چې دَ لاسه یې مری خپَه کړې
په وخت دَ زوکړې
دَ هغه زُوی
چې سبا یې تربُور
هغسې هم
په غال کې ستا
او ستا دَ ورور دَ شملې
ککړ په وینو
ځواني مرګه مړی تا ته
که په زړَو اوړو در وړدي ...
نو په تا غر نړَوي

(راولپنډۍ ... ۲۰۰۱ع)

نظم ۸۰ــ " دَ ژغ ځېره "

هغه ځېره
چې ما په سترګو کله
دَ درست جهان ځېرو کې وَنه لیده
هغه ځېره
لاکن په هغه بڼه

دَ ټېليفون په وسيله وَ ما ته
دَ خپل زړګي په پُرهارونو کې اوس
دَ خوږو څړيکو په رِدم کې راته
پوهېږم نه
چې محسوسېږي څله؟
چرته زما شاعرانه جذبې خو
دَ سُر او تال په افسون نه شوې لاهُو ،
که يَه ...
هم دا خبره نه ده ، نوبيا
دغه زما په رنځ رنځوره جنۍ
چې ځانته زما يَو پرستاره واي
کېدلی شي... ،
چې هم هغه پېغله وي
چې لا تر اوسه يې
پلوٚ دَ حياء
له خپله مخه ليرې کړی نه دی

(کوئټه ... ۱۹۹۰ع)

نظم ۸۱ـ "دَ ژوند سوال ، ځواب هم سوال"

هرڅه هرڅه دی
خو بيا هم
دغه ژوندون خارمړی
دی هغه سوال
چې په ځواب کې لا
بلا سوالونه
زېږوِي څه چې ،
موږ هم تل په امتحان کې ساتي

(تيپازه ، الجزائر... ۲۰۰۰ع)

نظم ۸۲ــ ˝ دَ ژوندون ځېره ˝

ستا دَ ځېرې تکميل چې څنګه وکړم
ما اند ېښنې په سر لا نور هم واخلي
او شمه بوخت په رنځ دَ هغو ځېرو
چې تصويرونه يې خوندي لرمه
زه دَ يادونو په البم کې اوس هم
هغه ځېرې
په شمېر سلګونو ځېرې
دَ بېل بېل رنګ
بېلو نسلونو ځېرې
هغه ځېرې چې فقط نه وې ځېرې
هغه ځېرې
هغه پې مخې ځېرې
غلط به نه يمه ،
که وَوايم، چې
هغه ځېرې نه، آئينې وې ټولې
چې ما هم ته په کې ليدلې مُدام
هغه ځېرې نه وې،
ۀ خلي دَ لار
چې ستا دَ ښکلي مخ په لور يې اشنا !
زما دَ خيال راهنمائي کړې ده
زه يې تر تا در رسَولی يمه
زه يې په تا پورې تړلی يمه
اوس که څه هم
په ايکي يَو وجود لا
زه په څو لارو وېشل شوی ښکارم
خو ، ستا ځېره
ستا نازنينه ځېره
زما دَ سکون
زما دَ ژوندون ځېره ده

(دَ پېښور په لور په سفر کې ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۸۳ـ ˝دَ سرېتوب په اړه پرَه وروره ! ˝

څومره اشرف المخلوقات دی انسان.. ؟
دَ دې ځواب
راته زړه راکړو هله
چې، ما په خپلو ګناهګارو سترګو
تر محلتونو هم ښائيسته هديرې
دَ بختَورو
وَليدلې هلته ،
چرته چې ستا په خيال
دَ کُفر راج دی

(ساراګوسا ، سپېن ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۸۴ـ ˝ دَ سلو يار ˝

څوک چې ګوري راته
وايم، دا به ته يې
څوک چې خاندي راته
وايم، دا به ته يې
دا به ته يې
دا به ته يې
دا به ته يې
بس په دغه رنګه
زه په ˝دا˝ او ˝دا˝ کې
په لټون ستا دَ څېرې
دَ سلو يار شوم

(دَ کراچۍ څخه دَ بنکاک په لور په هوائي سفر کې ... ۱۹۹۴ع)

نظم ۸۶ـ "دَ شملې په نوم چې موږ نن"

په وړو وړو خبرو
که سرونه په لاسو ږدو
نو، کاسو کې دَ سرونو
خو، سرې وینې هم ځیښو موږ،
غرض دا چې که موږ څه هم
انسانانو ته مُونښو
خو، په پټه په فطرت کې
له هرڅه پرته
والله چې
سرې خوره حیوانان یُو

(دَ پېښور په لور په سفر کې .. لکي مروت ته نیږدې ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۸۷ـ " دَ شېکسپئیر دَ مجسمې په وړاندې"

ستا له عظمته انکار کُفر گڼم
خو، بیا دي هم چې ترانې ته ځنګه،
څُله جوړَومه
نو، اروا دَ خوشحال
زما ضمیر په کاڼو وَلې ځکه
چې ما یې حق څه؟
نوم په سمه لا هم
په باباګانو کې لیکلی نه دی،
او دلته ته یې
چې تراشلي بُتان
ستا دَ ډرامو دَ کردارونو لا هم
تا وَ عالم ته
په بیا بیا یادَوي

(تهیم :- سټراټ فورډ . انګلینډ ۱۹۹۶ع / نظم :- کوئټه ... ۱۹۹۷ع)

نظم ۸۸ــ "دَ ښکلي ژغ مظلومې څېرې"

نن يې په سترګو کې
دَ ژوند په ځای مرګی نڅا کړي
او په تنديانو کې يې هم
لا نرۍ ګونځې دَ وِير
يَو يَو داستان
دَ ظلم جبر که ليکلی برېښي
نو، هغه ځُلې هم
دَ سندرو او اشعارو په ځای
ژړَوي غم
او په سُلګيانو باندې داسې سر دي
چې زما په زړه کې يې
دَ ژغ هغه خيالي څېرې لا
که څه هم شته
خو، ښکاري نه سترګو ته هغسې اوس
کومې چې ماته پخوا هره شپه
کابل ربډيو
ناستي دَ باد په اوږو
بيا بيا رالېږلې څه، چې
زه يې له ځان سره هم
خوب وَ جزيرو ته بوتلم

(په افغانستان کې دَ حق او دَ جهاد په نوم دَ جوړ شوي ځناوري غوبل ورسته دَ کابل راډيو دَ ځينو خوږ ژغو اناؤنسرانو او سندرغاړو وَ پاکستان يا يو نيم بل هېواد ته دَ هجرت کولو سم دستي دَ هغوئ حالت زار په ليدو ... يا دَ هغوئ په در پدرۍ له يو بل څخه خبرېدلو ورسته دا نظم وَ ليکل شو - پېښور ... ۱۹۹۹ ع)

نظم ۸۹ــ " دغې رښتې له به نوم څه ورکوؤ ؟ "
(يوه ريښتونې کيسه)

خاوري په ځان رابادَولو ورسته
چې څنګه ما
تندی په قبر کښېښود ،
دَ ځواني مرګ زُوی
اروا واي راته ....
مه کوه وِیر په ما بابکه پلاره !
زه اوس بزګر نه
شهزاده یم ...
راشه
زه به دي لاره په کعبه کې ګورم ،
دومره وئیل ؤ ....
چې زاړه افغاني
سترګې کړې پټې ...
په سُلګیانو سر شو
او رَپېدلي ...
کپَېدلي ژغ کې
وائي ... بیا هغه ورځ هم راغله په ما
چې په لټون دَ شهزاده بچي مې
دَ خدائی په کور کې په ژړا باندې سر
هغه شېطان هم وَلیدو
اې ځوانه !
چا ، چې له ما سره بازۍ کولې ،
په یوه غولي
چې ماشوم ؤ کله
خو ، اوس نیولی دی په خون دَ هغه
چا ، چې به ده ته ګل کاکا وئیلو

(دا کیسه په محمد خېل مهاجر کېمپ ، پنجپائي کې یوه زاړه افغاني ورور راته کړې وه، چې ما یو څو ورځې ورسته نظم کړه ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۹۰ ـ "دغه دي مينه ، که ادا وَګڼم ؟"

چې تر خپلو
راڅپَرې ترلي ګنډې ،
زما په زړه کې
داسې خيال کړي سر راپورته
لکه زه چې دي
وَ زړه ته له پخوا لا
تېر ايستلی وم په مينه
خو ، په پټه...
لاکن بيرته حق حېران پاته په دې شم ،
چې ته څنګه وَ خوُرې ماته
زما له سترګو
نو ، خبرې هم په بله وارَوې ته

(کوئټه ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۹۱ ـ " دغه زَما ، هغه دَ دوئ مجبوري "

په هلو ځلو
دَ لوُمړي نمبر مې
په درځنو ياران په دې وَ بائيلل
چې نه خو
دوئ رابېلېدل له ډلو
او نه زه
خپله درېدلی شومه
دَ اشنايانو په قطار کې ورته

(پېښور... ۲۰۰۲ع)

نظم ۹۲ ـ "دَ فرعون سره دَ شوي قول په سمه"

دا کېدی شي
چې په ورځ دَ حساب دغه
دَ رښتيا په تول پوره وتلي خلګ
دَ انصاف په جوارۍ کې دوزخونه
اوګټي په دې خبره ، چې بې صبرو
دَ خالق دَ يو جنت په سر
ځان ځانله
دَ دروغو جنتونه دومره جوړ کړل
چې اوس حُورې په کې
بارِ دَ جنتي ژوند
ماتوَلو ته جوګه ښکاري هر لوري

(دَ مونټي کارلو دَ يوې مشهوره کاسينو دننه او دباندې ماحول تر اثر دلاندې غوره شوی تهيم ... مناکو ، ۱۹۹۶ع / نظم:- کوئټه ... ۲۰۰۰ع)

نظم ۹۳ ـ "دَ فرعون لوُر"

" دَ جلال او دَ جمال توان به مې شوقه!
وايه.. څنګه ته راوړې په خوار غوښين زړه؟
زه يم لُور دَ فرعونانو
او په ما کې
دَ هغو دَ ويني جوش او ولولې لا
په غورځنګ لکه څپې دَ رودِ نيل دي "
تنا وزمه دا خبري يې لا څه چې
په موسکا يې بربښناګانې پړکولې
په خندا يې تندرونه غورځولو
هم کړو کتو يې لا دَ نظر غشي
دَ ړليانو په حساب را تاوَولو ،
حقه دا ،چې دَ ځوانۍ زور او له کبره
دَ لمبې په شان دَ اور به وشېدله
ځنګېدله.. غوړېدله
هن تر دې چې

غزېده به لکه مار، خو
ماره نه وه
هو، دَ مار تر سیورې لاندې دغه پېغله
بله څوک هم نه
هغه قلوپطره وه،
چې په رُوح راورېدله له پېړیانو
او په ما یې دَ عمرونو واټونونه
دَ وصال وَ دې ساعت ته ؤ سر کړي،
ځکه ما کې هم سیزر کړو سر راپورته
په لیدو دَ هغې ورکې ملائیکې
او دَ مینې عسکرې جذبې مې واړه
دَ هغې په فولادې زړه شوې ورماتې
او بې غاله چې راماته شوه په عجز
زه یې هم په حاکم ځان،
ځانته مرئیی کړم
او دَ عشق دَ تقاضو په سمه دواړو
یو ځل بیرته
فرعوني تاریخ ژوندی کړو

(قاهره - مصر ... ۱۹۹۷ع)

نظم ۹۴ـ " دَ ګوتل شوؤ احساساتو په تول "

وایمه دا ،
قیامت کېدی شي
راشي ....
خو، دا خبره هیڅ امکان نه لري
چې پښتانه به هم په نره کله
لکه سړي
ژوند ته لستوني غړَي
یا به په هېره
پښتو هم درَنوي.... ؟

—

(ژوب ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۹۵ ـ "دَلاړښود په مرګ"

چا ، چې وَماته
بندي لارې پرانستلې دَ ژوند
چا ، چې وَمخ مخته
په تګ زه پارَولم همېش
نن دَ هغه دَګور وَ سر ته یم
ولاړ په دُعا
اوښکې مې څاڅي که له سترګو
خو ، زړه ژاړي په دې ،
چې دَ ژوند کډه به له دې ځلي
په کومه وړم اوس
دا چې ، دَ مړو سنختو ولاړې
شاوخوا دي راته

—

(لورالائي ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۹۶ ـ "دلته سودا ده ، دَ حاضرو سترګو"

کله په ځان باندې غره شم په دې
چې زه به هم په خپلو ګران یم داسې
لکه دا زه ، چې
پرې غوَړېږم په جار ...
خو ، بیا چې کله مې نړاند قبرونه
دَ هدیرو راته په زړه شي ځنګه
ما ته خپل ځان
دَ دوؤ پیسو ښکاره شي
ولې چې مړه

دَ ژوندي سرو په سر
په پښتنو کې وي بې قدره مُدام

(له زيارت څخه دَ کوئټې په لور په تګ کې ... ۲۰۰۱ع)

نظم ۹۷ ـ " دَ لمر ، سپوږمۍ ، مځکې مجرم ګليلئيو ! "

کليسا دَ جهالت دَ زمانې ، چې
تور به تا څنګه تپَلو
هم هغسې ،
دَ دې وخت عادلان هم په پټو سترګو
ما مجرم ځکه ګڼي
چې، رڼا خوُرمه ،
رڼا اغوندم او اوسم په رڼا کې
لکه ورځ
چې وي روښانه په لمر باندې..
او يا هغه شپه
چې رُوڼه په څراغ وي

(تهيم :- دَ اټلي په فلورينس ښار کې دَ سېنټ کروس په چرچ کې ، چې چرته دَ سر ګلېلئيو تابوت / قبر دی ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۹۸ ـ " دَ مائيکل اينجلو دَ لغړې مجسمې په وړاندې "

دَ بُتانو په جوړښت کې
لاهوُ شو يه سنګ تراشه !
تا وَ چاته ساه ور نه کړه
نه يَو بُت وَ ژغبدلو ،
که څه هم هغه موسیٰ ؤ ،
فرښته يا دَ شېطان بُت ،
خو ، نن ګوره ته هم بُت شوې

تراشل شوی په لاسو خپل
خو ، بیا هم مړ نه شوې ځکه
چې ، اعضاؤ کې دې ژوند لا
سنجَوي دَ یورپ پېغلې
او سلام لره هر کله
درته ځي راځي په ډلو

(تهیم :- فلورینس ، اټلي ۱۹۹۶ع / نظم :- لورالائي ... ۱۹۹۹ع)

نظم ۹۹ ـ " دَ مقدسه ښار فرېبي ژوند "

چرته
چې فرېب هنر ګڼي خلګ
هلته
مینه وینه څه ؟
اقدار لا هم ،
پاي په اغراضو باندې داسې تل
خاص لکه دَ روم مستې انجونې چې
بې له سرو او سپینو
که بل څه غواړي ،
هغه ... مدهوشي ده
یا توده غېږه

(ډائرۍ پاڼه :- روم ، اټلي ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۰۰ ـ "دَ مفلسۍ په جُرم "

ما چې یې نورو ته مثال ورکوئ
هغه په ما باندې
مئینه لا هم ،
لاړه په بله ... تش په دې خبره

چې ، زما ترجبه غزَولی لاس یې
ځانته لا
نه ؤ سم غبرګ کړی خالي
چې ، زما په نوم یې وَلیکله کرَکه
او دَ بازار په لور یې
مخه وکړه

(ډائری پاڼه:- پټایا بیچ ، تهائي لېنډ ... ۱۹۹۴ع)

نظم ۱۰۱ـ " دَ موزارټ په موسیقۍ کې "

راته داسې محسوسېږي
لکه ټولې نظارې چې
دَ موزارټ په موسیقۍ کې
نن سندرو ته جوګه وي
که یَه... ،
داسې کیسه نه ده
نو ، بیا زه څله ځنګېږم ؟
چرته زه خو موزارټ نه یم
چې ، له څو پېړیانو ورسته
یو ځل بیا نن سرودونه
ژغومه په فضا کې

(سېلزبرګ ، آسټریا ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۰۲ـ " دَ میلانو ښلې "

نور دې دَ مینې په افسون
که څه هم نه پوهېږم
خو ، کله کله سنجَومه داسې ،
لکه له ورکو چې خپل ځان لټوم
او یا یَو شی دی تعاقب کې زما

چې زه امان ترې غواړم
ځغلم... تېښتم ،
خو ، بيا چې شاته ګورم
هيڅ هم نه وي ،
که وي هم څه...
نو ، فقط پلونه زما
او يا سر شوي ، دَ ميلانو څلي

(منصوره ، مصر ... ۱۹۹۸ع)

نظم ۱۰۳ ـ " دَ ناروا فتوې په سمه "

تا سو څه غواړئ ؟
دَ چا په زَد جنګېږئ ؟
دا پُوښتنې چې مې څنګه ځينې وکړې
نو ، په ځای دَ ځوابونو
وسله والو...
وَ يَو بل دا سې وَ کتل په ځير ځير
لکه هر يَو چې له بله کړي پُوښتنه
او خبر په څه
هيڅوک نه دی ، چې څله ؟
خو ، بيا هم دي جوړېدلي وَ غزا ته
دَ يو بل په زَد دغه سکني ورُونه
بس دَ دا سې ناروا فتوې په سمه ،
" که دي بُوره خپله مور کړه ، نو غازي شوې
او يا مړ دَ ورور دَ لاسه شوې... شهيد يې "

(تهيم:- مصر ۱۹۹۸ع / نظم:- کوئټه ... ۲۰۰۰ع)

نظم ۱۰۴ ـ " دَ نتاشا په نوم "

دَ خبرې ښکلا دي هم زه
متاثره نه کړم ځکه
چې ، دَ گل گل نقش تر شا دي
دَ ازغو په چپه دارې
دَ دارلو په نيت وازې
زما وَ زړه ته دي ساتلي
خو ، دا زه يمه ، چې ژغورم
ځان او زړه څه ؟
هم جامې لا ...
لاکن ته يې چې هغسې
راسره يې لکه سيوری

(ډائری پاڼه:- گلاسکو ، سکاټ لينډ ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۰۵ـ "دَ نن انسان او ..."

" څومره چې بد غوارې
دَ بل دَ پاره
هغومره ښه کوي
دَ ځان په حق کې"
دغه خاصې لري نن
هغه انسان ،
دَ چا په سر باندې پرون ...
چې ابليس ،
له فرښتې څخه شيطان وَ ختو

(راولپنډی ... ۲۰۰۱ع)

نظم ۱۰۶ـ "دَ نيس شپه ، زه او يادونه "

ما وئيل

نه شته په جهان کې بل څوک
چې ، زما په رنګه تود خلوص وَلري
خو ، چې دَ اور سَکنۍ خوينديږ په ما
لمبه لمبه څنګه را وَتاوېدې
نوېږ په بېل بېل نغَري کې زه هم
په تاؤ دَ مينې
سَوی سکور کړم داسې
چې ، اوس که څه هم روغ رمَټ مُونېږم ،
خو ، حقه دا ،
چې دَ يادونو په څير
لکه يَره...
سهار ، ماشام دُوړېږم
په لورې زه
دَ جېن ، کرستې او ټينا

(ډائرۍ پاڼه:- نيس ، فرانس ۱۹۹۶ع / نظم ، کوئټه ... ۱۹۹۹ع)

(غزل --- ۹)

دومره له مينې نا آشنا هم نه يُو
که سره يَو نه يُو ، جلا هم نه يُو

دلته ځانونه له تيارو هم پېچو
هلته ملګري دَ رڼا هم نه يُو

موږ دَ جنون په لاره سم لېونيان
که دَ ځان نه يُو ، دَ دُنيا هم نه يُو

که په تنديانو ګوُنځې نه هم لرو
شوقه ! په زړونو خو صفا هم نه يُو

(پېښين ... ۱۹۹۴ع)

نظم ۱۰۷ـ " دَ یوه وجود ... ښېل اندامونه "

دغه دَ ژوند په اوږو بار
بې حرکته مړی
ممکنه نه ده ، چې راپورته شی
که وَ نه لري ...
سر دَ پښتون
خو ، دَ تاجکو او اُزبکو لېچي ،
یا هم په پښو
دَ هزاره او دَري والو بیرته
دَ یَو افغان په تشخص
مزل ته ملا نه تړي

(قاهره - مصر ... ۱۹۹۷ع)

نظم ۱۰۸ـ " دَ یو یشتمې پېړۍ انسانه ! "

وایه ... ستا په خیال به هم
داسې ښه نه وای؟
چې له پاڼو او وښو جوړي جامې مو
اغوستلی
او په غارو کې دَ غرونو
یا ځنګلو کې
اوسېدلی .. غړېدلی
آسائش دَ ژوندانه هم نه وای داسې
زېبائش دَ ژوندانه هم نه وای داسې
هلې ځلې ... نه لالچ دَ پرمختګ وای
نه خو ، پوهه او نه علم .. مړ شعور وای
وی ... خو بس چې لږ احساس دَ سړیتوب وی
او یا وینه دَ انسان
انسان دَ لاسه
دریغه دریغه کله هم نه بهېدلی

(نوښار سره نيږدې دَ پېښور په لور په سفر کې ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۰۹ ـ " دَ هر ګور وَ سر ته شنه شول نور سرونه "

(دَ افغانستان دَ نوي انقلاب تر اثر دلاندې)

دَ چا په لمسه
چې په بېلو بېلو بڼو
تر پرونه پورې تا رېبل سرونه
او پئيل دي ترې وَ چا ته امېلونه ،
هم ، هغو سوداګرانو برايه شپه
ستا دَ سر سودا هم وکړه ، مخته تېر شول
خو ، ستا سر شو له خطرو په امان ځکه
چې شپه تېره شوه ،
سهار شو ستا له بخته
او دَ غرو له څوکو لمر څه راښکاره شو ؟
چې دَ ګڼو هديرو په دې هېواد کې
يو ځل بيا دَ ژوندانه په تاندو هيلو
دَ هر ګور وَ سر ته شنه شول نور سرونه

(اسلام آباد ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۱۰ ـ " زړه چاؤدې سانحه "

(دَ ډاکټر نجيب په ناروا قتل)

مړ به شم زه
خو ، زما به هېره نه شي
دا واقعه زړه چاؤدې
چې ګاونډيانو مو آخر هم لوبه
دَ خپل وحشت چې رسَوله سرته

نو ، په ښادۍ کې یې
په ځای دَ پُسونو ،
دَ پښتني دود او دستور په چپه
کړو راځوړند هغه سپین ږیری مشر
څوک چې دَ امن پیامبر یادېدو
چا ، دَ دوئ تر منځه صُلح غوښته

(کوئټه ... ۱۹۹۷ع)

(غزل --- ۱۰)

زړه مې راته وائي ، چې دَ عشق انتها وَغواړم
تا ته دُنیا پرېږدم ، او په تا کې دُنیا وَغواړم

ستا نوم به له ما سره لیکلی وي په هر دېوال
هر څو که له سترګو زه دَ خلګو پنا وَغواړم

سوال که زما او ستا تر میانه راغی دَ یوه خواهش
دا امکان لري چې زه دَ ځان په ځای تا وَغواړم

ګوره، چې په خُله کې یې دا ژبه څله ګونګه شي؟
ستا دَ کور درک چې زه په ښار کې له چا وَغواړم

(تاند واني ، زیارت ... ۱۹۹۵ع)

(غزل --- ۱۱)

زما او ستا تر منځ دَ مینې وسیله ده ګرانه
په ما تر ځانه ګران یې ته، په تا پیسه ده ګرانه

موسکا په مینه سنجَول ، خطا ایستل دي دَ زړه
حقیقت دا ، چې دَ سرونو فېصله ده ګرانه

غم خو دي غم دی ،خوشحالي دي لا په غم تمامه
خارمړیه ژونده ! ستا خو هره معامله ده ګرانه

خلګو له زړونو هم حُجرې دَپښتنو جوړي کړې
شوق ته دَ میني مېلمستیا دَ یَو میلمه ده ګرانه

(پښين ... ۱۹۹۵ع)

نظم ۱۱۱ــ "زما او ستا تر میان دَ میني عجیبه تړون دی"

زه دَ جنون په لار تالیٍ وَهم
لګیا یم ځمه
او واټنونه
لنډَومه دَ منزل په لوري ....
ته لا تر اوسه ټُوک وَهې په هر قدم
چې راځې ،
خو بیا هم دواړه په یو بل
مشهوره یُو سرتېري

(تهیم:- پرستېن... ۱۹۹۶ع / نظم کوئټه ... ۱۹۹۷ع)

نظم ۱۱۲ــ "زمری څنګه غوئیی شو ... ؟"

چې له خوبه را بېدار شوم
نو څه وینم ... ،
چې په کور کور او کوڅو کې زما دَ کلې
دَ زمریانو په ځای سپیان دي ،
چې غپېږي
او دَ هر سپي داړي سرې دي ،
هم تېپي دی ...
خکه ما کړې سترګې پټې یو ځل بیرته
په دې هیله

چې بهتر به سباؤن وي ،
لاکن ما چې ښځه ښځه واتېنونه
لنډولو دَ طلب دَ خوب په لورې
سپیانو هم پوستکې اغوستل ... لګیا ؤ
چا پوستکې دَ جونګې ،
چا دَ غوئیانو
خود په دې نیت
چې له خوړو په امان شي
یا په دې ،چې
ماته وَنه خوري دښمن ته ،
بس چې کله خوب ځادر په ما راخپور کړو
نو څه وینم .. ،
چې زما دَ قام هر غړی
په اوږو او په ملا بار لري غمونه
اندېښنې دَ بې وسۍ
احساس دَ ماتې
خو ، کولی بیا هم هیڅ نه شي خوار ځکه
چې دَ ده باګې
دَ بل په لاس کې وینم
او ده سر دی ګوز نیولی په دې فکر
چې
" دائی ښځه په زمري ځان نن غوئیی شو ؟ "

(اسلام آباد ... ۲۰۰۱ع)

نظم ۱۱۳ـ "زړی دَ مینې"

دا چې ماته
ته په برګو برګو ګورې
او چیچې راته
له خشمه شونډې سرې هم
دا اظهار دی

ستا دَ کرکې په ښکاره ، خو
په کې زېرى هم
زما دَ مينې پټ دى

(تهيم :- لېچستېنستهائن ... ١٩٩٦ع / نظم :- کوئټه ... ١٩٩٧ع)

نظم ١١٤ـ "زه له تا ، په پټه تا رابېلومه"

ستا دَ زنې
وَ شنه خال ته چې په ځير ځير
دا سې ګورمه ...
نو ، پوهې شه چې اشنا !
زه دَ غله غوندې په پټه
ستا له سترګو ،
دَ ځوانۍ او دَ خُمار
خوند او رنګونه
دَ ښو په څوکو يَو يَو که پئيمه ،
زه له تا ....
په پټه تا رابېلومه

(کوئټه ... ٢٠٠٢ع)

نظم ١١٥ـ "ژوند"

بند کړه کتاب... که معنا غواړې دَ ژوند
په توکل سفر ته ملا وَ تړه
شه مخامخ دَ موسمونو سره
کائينات وَڅېړه په خپلو سترګو
او په رنګونو کې ځان وَرنګوه
بيا مې يقين دى ، چې دَ غرو لمنې
ساحل ، ګودر او دَ اوبو شنې چينې

غټې ، وړې او زرغونې جزيرې
سوئمنګ پوُلونه ، او پارکونه به ستا
دا مضطربه رُوح کړي تړې دومره
چې دي دَ وَچ حلق تر دُرشله زړګی
داسې په منډه ، په ټوپونو راشي
لکه ژوندون چې وي فقط يو تنده
او ته دَ تړو آرزوګانو کاروان
چې مزلونه لنډَوې همېشه
خو ، تر مرامه نه رسېږې کله

(دَ کراچۍ څخه دَ کوئټې په لور په سفر کې ... ۱۹۹۴ع)

نظم ۱۱۶ ـ "ژوند او زه"

يو تجسس دی
پارَوي ما
په پلټنو باندې..
بل اضطراب دی ځاره چاؤدی
دَ پُرهار په رنګه
چې ما په څړيکو کې دَ درد
که بې فراره ساتي
خو ، لا هم زه يم
چې ټالۍ وَهمه ژوند ته مُدام
او ځمه ځمه
خپلو هيلو سره وړاندې ځمه

(ډوُر "بندرګاه"... لندن څخه دَ انګلش چېنل په سمندري لاره ، دَ ډنکارټ " بندرګاه" فرانس په لور دَ لانچ په سفر کې ... ۱۹۹۶ع)

(غزل ... ۱۲)

ژوند په سر اخيستی لکه مړی يم
زه څومره په خپل ذات کې نيمګړی يم

ځان کې په سوب دَ مُسلسل سفر
تلی نه شم په بله دومره ستړی يم

داسې راته مه ګوره په سپک نظر
زه به هم دَ چا دَ کور يو غړی يم

زه هم دَ پښتون په حېث پښتو لره
خپل ضمير ته شوقه ! پوروَړی يم

(کراچۍ ... ۱۹۹۱ع)

نظم ۱۱۷ـ "ژوند ... څه کم دی له دوزخه ؟"

منم دا
چې حقه نه کول ګُناه ده
او نا حقه ، دوزخيان دي
لکه يُو ، چې
هم په صبر صبر باندې يې
زغمو ، چې
خو عجبه دا ،
چې څوک هم خبر نه دی ...
چې هغه په کوم قصور
ژوند ته جوګه دی ؟

(کوئټه ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۱۸ـ "ژوند ، که فريبي جنت ؟"

دا چې هرڅه هرڅه ښکاري

ګېر چاپېره
هم دغه خو دي ...
خورې ورې ښکلاوې ،
چې که سترګې کړو پرې پټې
نو به خوب شي
او دَ هر خوب
ځانته سل سل تعبیرونه ،
بیا چې ګورو یې په ویښه
نو جنت دی ...
او مونږ واړه جنتیان شو ... په کې ګرځو ،
خو جنت ورته وئیلی ځکه نه شو
چې دَ ژوند دغه جنت
په هر دویم ګام
یَو دوزخ هم دی
په ځان کې خوندي کړی

(دَ سوئټیزرلېنډ په جنت وزمه درَو کې دَ سفر په وخت ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۱۹ ـ "سپین ببرغ"

دا چې ځان
زه په هر رنګ کې رنګومه
که څه هم حُسن پرسته یم
خو ، غواړم
چې اووه واړه رنګونه
سره یَو کړم
او په زَړه
دَ خوُني کښو تورتمونو
سپین ببرغ
دَ سوکالۍ ورڅخه جوړ کړم

(دَ بلجئیم څخه دَ هالېنډ په لور په سفر کې ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۲۰ـ " ستا په لوري در روان یم"

زه هم ستا غوندې انسان یم
ژمی ، دوبی
سپرلی ، منی
په وجود محسوسومه ،
او به ښیښمه
ډوډۍ خوُرمه
او ساه ګانې لوبَومه
خو ، که فرق شته ما او تا کې
نو هم دومره
فقط دومره
چې ته اوسې په خپل ځان کې
دَ شیشې غوندې مکان کې ،
او ما ستا دَ غم دروند پېټی
په اوږو باندې اخیستی
ستا په لورې در روان یم

(کولمبو ، سري لنکا څخه دَ بنکاک ، تهائی لېنډ په لور په سفر کې ... ۱۹۹۴ع)

نظم ۱۲۱ـ " ستا دلاس مړی به په تا پسې وي "

دَ ورو په وینو اې ککړ انسانه !
اې دَ ضمیر په اړه مړ انسانه !

***

تا چې چاړه را اخیسته کله
زړه له دي دا خبره رانغلله
چې ته دَ چا ځیګر څیرې په چړو
هغه به هم تعبیر وي چا دَ خوبو

بچیان به لاره دَ هغه هم ګوري
کوربه یې ناسته وي یوه سرتورې
دَ زړه ټوټه به وي هغه هم دَچا
لري به ځان لره وړه شان دُنیا

***

خو ، دریغه دریغه چې تا پورته کړو لاس
نه درَغلو مزغو ته دغه احساس

***

اوس که هر څو په خپلو کړو وَ ژاړې
یا دَ بدل په اخیستلو ویاړې
خو ، دا مې یاد لره ترمرګه پوري
ستا په ضمیر باندې به کاڼي اوري
ته به قرار غواړې ، قرار به نه وي
دَ تېښتې لار به غواړې ، لار به نه وي
دَ غلو په شان به له هر چا پُټېږې
له خپله سیورې به لا هم وېرېږې

***

تر څو چې ستا او دَ ژوندون رشتې وي
ستا دَ لاس مړی به په تا پسې وي

(کوئټه ... ۱۹۹۳ع)

نظم ۱۲۲ــ " سجده "

خپل مې ګڼې ،
که نه ګڼې
خو ، یاره !
ما دي دَ خیال
په هر مندر کې بُت ته

لکه هندو
تل سجده کړې ده

(کوئټه ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۲۳ ـ "ستا خدائي نه شوه بربنډه"

چې مې زړه غواړي الوت ته
نو ، لاسونه مې وزَر شي
او په بڼه دَ مارغه شم
دَ هوا په اوږو کښېنم
او آسمان ته په ختو شم
بیا چې څو په ما کې وَس وي
الوځمه
الوځمه
هن تر دې ... چې ستړی شمه
او وزَر مې دواړه شل شي
بې وسي را سره مل شي
هم په سترګو تیاره راشي
هر څه زما وړاندې فنا شي
په فضا کې معلق شم ...
په دې خیال ، چې
لویه ربّه !
څونې پورته دی ،
دا عرش ستا
دَ انسان له خاورین فرشه ،
چې مزل کې دَ پېرِیانو
فاصله نه شوه رالنډه
ستا خدائي نه شوه بربنډه

(دَ کراچۍ په لور کې په سفر کې ... ۱۹۹۲ع)

نظم ۱۲۴ ـ "سرابونو غولوَلی مسافر"

څوک چې ستا تپوس له ما وکړي لالیه !
زه دَ سوچ په توُنده اسپه باندې کښېنم
او ګودر ګودر دَ ژوند وَلټوُمه
خو هیچرته چې تا نه وَوینم ، راشم
او خولې دَ تندي وچې په دُسمال کړم
بیا څوکه غوندې په ماتو ګوډو تورو
وَهغه سړي ته زه داسې ګویان شم
" ما په سترګو دَ څپرې نه ده لیدلې
ها جنۍ چې زه یې تل خبرې اورم
دَ دفتر دَ ټېلي فون په رسیور کې "
نو زما په دې ځواب هغه مُوسکی شي
خُله کږه کړي او پسخوند کې راته وائي ....
" شوقه یاره ! واقعي چې ته شاعر یې
سرابونو غولوَلی مسافر یې "

(بنکاک څخه دَ کراچۍ په لور په هوائي سفر کې ... ۱۹۹۵ع)

نظم ۱۲۵ ـ "سر پرېکړَي انسانان"

تر پرونه خو لا زما هم ښه په یاد دي
چې سرونه په اوږو باندې ؤ ښتي
ښوربدل به
ژغبدل به
خندېدل به
لاکن ګوره چې دا نن ،
څه شوه وَر پېښه ... ؟
چې سړي سړي خپل سر دی را اخیستی
په لاسو کې
او سرې وینې ترې څڅېږي ،
څه خو وائي ... ،

مګر څوک پرې نه پوهېږي
هغه ځکه چې سرونه يې بې حسه ،
ځلې ترلي
ژبې ګونګې
سترګې پټې ،
بس که نه دی لا شل شوی
نو ، په دوؤ پښو
چې دَ نن مړی يې ګرځوَي په لاره
او لا هغه ځنېدلي دوه لاسونه ،
چې نه سر په اوږو ږدی
نه ژغېدی شي

(کوئټه ... ١٩٩١ع)

نظم ١٢٦ـ " سوب که ما دَ رسوائي ګڼې ته .... ؟ "

وايه.... !
بې ما که دي ، زما په نامه
کله په ژوند کې
بيا څوک نه تنګوي ،
نو خو مې وَ شرړه دَ زړه له کوره
که يَه ...
دا نوم به مې له تا سره تل
دغسې ليک په دېوالو وي بيا هم
نو خو دَ مينې تقاضې پوره کړه
پرېږده دُنيا
چې هرڅه هرڅه وائي

(کوئټه ... ٢٠٠٢ع)

نظم ١٢٧ـ " شعرونه "

دَ خپل رُوح له اضطرابه
راته داسې څرګند ېږي
چې هم ته هغه رانۍ يې
چې دَ زړه له سلطنته
دَ خلوص په قافله کې
زما دَ سترګو تر چوکاټه
هره شپه راوړې وَ ماته
په ځولۍ کې دِ ېره مينه
او دَ سرو ګلو هارونه ،
خو چې څنګه بيا سهار شي
نو دَ درَستې شپې خوبونه
تېر له تا سره وختونه
په ما وَليکي شعرونه

(له ژوب څخه دَ کوئټې په لور په سفر کې ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۲۸ـ "شک دَ ايمان زيان دی"

نه زه هندو
او نه ته بُت دَ کانې ،
نه مې وصال دَ تقا ضو په چپه
کله دی کړی
پوجا پاټ او اشنان ....
خو ، ستا دَ مينې تهمتونو داسې
زه په جهان
لکه کافر مشهور کړم ،
چې اوس که هرڅو سُولوَمه تندی
خلګ کوي
زما په ايمان باندې شک

(له ژوب څخه دَ کوئټې په لور په سفر کې ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۲۹ ـ " عجبه نه ده ، چې دَ داسې پرمختګ پرته هم "

لا چې دَ امن
دَ څېرې ګرځجن او تت نقشونه
دَ تصور په سمه
څو څو پاکوَم په دُسمال
ما ته يې ګوُنځو کې ښکارېږي
سرې په وينو باندې
دَ انسان وزمه ځناورو
غابنَورې څېرې

(کوئټه ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۳۰ ـ " عجيبه انځورګري ده "

ما چې دَ چا په نوم
کوله شاعري
هغه نن ... ،
زما دَ نظمونو
په مصرعو دَ ګنېدو پرته هم
کوي پُوښتنې
دَ خيالي پېکر په باب لا داسې
لکه دَ خپل کور او کوڅې
درک چې غواړي له ما

(پېښور ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۳۱ ـ " عجيبه ګلوبلائزېشن ... ؟ "

څوک چې نړۍ ته

نوم دَ کلي ورکوي ... او وائي
" ټول هېوادونه
په محلت کې دَ کورونو په څير،
بايد چې خپلو کې
دَ تلو راتلو غوره کړي لارې"
خو حقه دا ، چې هغوئ خپله
په ښارونو لا هم
دي جارباسلي دېوالونه
په دې نيت ، چې چرته
يَو مسافر دَ دوئ په لورې
لاره نه کړي خطا ....

(ډائرۍ پاڼه:- چېسټر " انګلېنډ " چې په زياتره ښارېې دېوال راجارباسلی دی ، په ليدو ... ۱۹۹۶ع /
نظم:- کوئټه ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۳۲ــ "غلې جذبې"

څو ځله دي ما هم
دغه مړې سترګې په غلا باندې
ستا دَ نرۍ زنې
دَ شنه خال په ګواهي کې لا
دي نيولې ياره !
خو وئيلی ځکه نه شمه ،
داسې نه ،
چې ، ستا دَ مينې
غلې جذبې رسوا نه شي

(کوئټه ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۳۳ ــ "فاصلې چې څنګه څنګه رالنډېږي ــ انسان دومره له انسانه ليري کېږي"

" دا نړۍ دومره وړه ده
لکه کلی ،
او په کلي کې آباد کليوال هم ،
خپل تر خپلو
که وَغواړي ، ګرځېدلی شي
او په حال هم دَ يوه بل خبرېدی شي ،
لاکن پرته له دې هر څه
دغه کلی ...
دَ ژغلنو مځکو او دَ غرو په چپه ،
دَ عُمرونو دَ مزل په سمه ، ډَنډي
دَ وينس دَ ښار په رنګه
دَ اوبو هم
لور په لور لري ولاړي
په کوڅو کې

(ډائرۍ پاڼه:- له وينس څخه دَ مارګېرا په لور په لانچونو کې په ښېلا ښېلو وړو ټاپوګانو باندې دَ نابلديا دَ لاسه دَ ستړيا دَ يَو نه هېرېدونکي سمندري سفر په وخت غوره شوی نظم ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۳۴ ـ " فېري آف لورلائي راک " (دَ لورالائي راک ښاپېرۍ)

چا وئيل ...
چې داسې نه ، بې وخته مړ شم
چا وئيل ...
چې داسې نه ، ته مې اجل شې
او چا ايښي په غوږو ؤ خپل لاسونه
داسې نه ،
چې ستا خوږې سندرې واؤري
او په سمه دَ زاړه روايت مړ شي ،
يا سرُور کې
دَ شنه رائن اوبو ته ټوپ کړي
خو يَو زه ومه
سرتېره په درست لانچ کې

چې نیولي مې ؤ شک درته غوړونه
او خوږې سندرې ستا مې اورېدلې ،
خو دا بخت ګنمه خپل
چې ، زه مړ نه شوم ...
او نه شومه دَ ماهیانو دَ خوراک زه
لاکن کله چې دَ سپند په بله غاړه
زه له لانچه کوُزېدمه ...
نو مې خپل ځان
داسې ووړ
او داسې سپک غوندې محسوس کړو
لکه زه چې وَچه پاڼه دَ خزان یم
او دَ باد څپې به ژر کړي ما دَ مخه

(دَ رائن په درياب " جرمني " کې دَ لورالائي راک نامي ځای ته نیزدې " چرته چې دَ یَو زاړه روایت په سمه وئیل کېږي چې دلته لورالائي ښاپېرۍ داسې خوږې سندرې وائي ... چې که چا دَ هغې سندرې واورېدې ، نو به یې دَ سرُور له خونده درياب ته حتماً ټوپ کوي ... او داسې ډېر سېلانیان دَ دې دَخوارۀ ژغ په سرور کې دَ ماهیانو خوراک شوي دي " دَ لانچ په چکري سفر کې ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۳۵ ــ "کرسټوفر کولمبس ته ...خو ، دَ هغه دَ کشتۍ په وړاندې "

تا هم نرۍ کړله تر پښو دلاندې
او زه یې هم هڅه کوم دَ کتو
خو ما او تا کې بس توپیر دغه دی ،
چې تا سېلونه دَ شاهین په شانې
په آزادۍ باندې کولو مُدام
او بل دا زه هم سېلاني یم مشره !
چې ، سرحدونو او دَ کرښو تر میان
داسې راګېر یم ،
چې په خپله خوښه
دوه درې قدمه مخته نه شمه تلی ...
خو بیا هم غواړمه ،
چې ستا په پلونو

له خپلو دغه هتهکړیانو سره
دَ نړۍ هر ګوټ ته ځان وَ رسَوم
چې بیا سبا ...
له لوُمړي څرک سره سم
ټول سپلانیان له سپین بېرغه سره
په کرکو وېنې ټول هېوادونه یَو کړي
او کرېنې وَباسي له منځه بیرته

(بارسلونا ، سپېن ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۳۶ـ "قتل"

ما وئیل ....
چې کنبېنه هله
وار لوُمړی کړه له قاتله
داسې نه، چې تر تا راشي
او تا مړ کړي بې اجله
ځکه زما دَ سترګو وړاندې
ورځ په شپې کې شوه بدله
او راپوره شوم له وامه
نه یوه شوه
او نه بله ،
وار خطا دَ مرګ له سامه
ما چاړه را واخیستله...
اوس به ما لا نوره نوره
دَ هغه سینه څیرله ...
چې ګړنجی مې تر غوړو شو
شیشه غوټه ما ته شوله

(کوئټه ... ۱۹۹۰ع)

نظم ۱۳۷ـ " کچکولی زړه "

دَ خپل کلي له ګودره
بيا تر غاړو دَ سيندونو
هن ، نږې تر ساحلونو
ما دا خپل کچکولی زړه تل
دی نيولی وَهر چاته ...
او دَ ميني خبر مي غوښتی ،
لاکن ګوره چي دا زړه دی
که سراب دی اروا تږی
چي يې څومره اوبَومه
دائی لا تږی وي هغسي

(له ايران بارډر څخه مخته په تُرکي کي دَ آګره تر ښاره پوري په زميني سفر کي ... ۱۹۹۳ع)

نظم ۱۳۸ـ " ګلوبل سائن "

فلوريتا ، عقود ، رانا او مديحه څه
منوبلا ، بېسنک ، بوُبا او لومائي هم
له سوفيس او پوُسامنانګ سره په ګډه
دَ ګڼ شمېرو بهرنئيو هېوادونو
دا راجمه مېلمنو تر منځ په خوند خوند
په رِدم کي زما دَ زړه دَ درزاګانو ،
په سِندرو دَ خالد ، نوال ، پاسکل ... که
ګډېدلو او په ما راغورېدلو ،
نو هم هلته
په محفل کي وَبل کونج ته
خديجه ، منال ، مُونا او خاتونا هم
په ژړاؤ باندي سر ،
خو په تمبل يې ...
دَ عربو دَ دستور په سمه ساندي
دَ فرعون په هغې لوُر باندي کولي ،

چې دَ مينې په خاطر يې
په رانيۍ ځان
دَ خپل زړه دَ فېصلې په سمه
تاج هم ....،
دَ پښتون سيزر په پښو کې
نن ور ږدلو

(دَ "سټوډنټس انټرنېشنل ډې" په موقعه قاهرو ډېموګرافک سېنټر ، دَ اقوام متحده دَ آبادۍ فنډ په مرسته او په نظم کې دَ ذکر شوؤ ملګرو په خواخوږۍ زما کوژده او واده دَ "ګلوبل سائن" په ټائيټل باندې په قاهره ښار کې په يادګاره خوشالۍ سرته شو ... دا نظم دَ هغه موقعې په مناسبت کې ليکل شوی دی ... قاهره ...۱۹۹۸ع)

نظم ۱۳۹ـ "ګنمه ځان زه ځناور په دې ، چې ..."

دَ ژوند دَ نورو اند ښنو په چپه
که په دې زړه کې
زه لرمه بل څه
هغه ... ارمان دَ سوکالۍ دی
چې ما
دَ وخت په ځامو تل چيچې
خو ، کله
تر خپل مرامه ځکه نه رسېږي ،
چې زه هم اوسم
انسانانو سره

(قاهره - مصر ... ۱۹۹۷ع)

نظم ۱۴۰ـ "ګونګۍ مينه"

زما هم زړه غواړي
چې هرڅه

درته وَوايم په نېغه
او دا زړه درته ښه سپک کړم
خو ، ملا ماتی مې همت شي
په دې خيال باندې ،
چې چرته
غرضي نه وَګڼې ما

(پورټ سعيد - مصر ... ١٩٩٨ع)

نظم ١٤١ ـ " ګيله ... لاکن له چا ؟ "

زه به ګيله
دلته له چا کومه ؟
زَما چاپېره ، هغه خلګ اوسي
چې زما يې څومره زړه
خپلوۍ ته غواړي
هغوئ هم
دومره له ما ليري ځغلي ،
ځکه چې زه ورته دَ زړه په رباب
نغمې دَ مينې ژغوَم ، لګيا يم
او دوئ پيسو ته
په هر ډهول ګډېږي

(تهيم :- سان مرينو ... ١٩٩٦ع / نظم :- تاندواني ... ١٩٩٧ع)

(غزل ... ١٣)

لا مې ژوند په ژوند شمار نه دی ، لا خو شپه د ېره اوږده شوه
چې وجود راته خپل ګور شو ...، مقبره راته کوټه شوه

ټوله شپه وه راته ناسته ، نصيبه دَ کټ وَ سرته
خو چې څنګه بيا سهار شو ، زه راويښ شوم دا ويده شوه

هر سړی وَچ شو په ذات کې ، دَ ساړه خلوص له جوره
دَ ژوندئیو انسانانو دُنیا نه شوه ....، بُت خانه شوه

توَکل کړه افضل شوقه ! ارمانونه ګور ته یُو شه
نه خو ته په مینه موړ شوې ، نه دې زړه خېټه مړه شوه

(کوئټه ... ۱۹۹۰ع)

نظم ۱۴۲ ــ "لرې په زړه غانښونه"

زه دي نازونه او نخرې اخلم
دَ سر په سترګو
ته لا ،
برسېره دَ دې هرڅه
دَ زړه سره ! ما ته
دَ لباسي خندا تر شا
لرې په زړه غانښونه

(ډائرۍ پاڼه:- ایډنبرا – سکاټ لېنډ ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۴۳ ــ "لکه لېوان چې په رَمه ورګډ شي"

عجبه دا نه،
چې انسان ستورو ، سپوږمۍ ته خېږي
عجبه دا ده ...
چې دَ پت ، ښېګړې ، توُرې ، وفا
ځېښتنو هم
ګورئ ... په زَد دَ رڼا
وَ یویشتمې انسانې پېړۍ ته
په سرو لاسونو
او په سرو سرو داړُو

داسې په نره
او ویاړمنو سترګو
په جهادي نارو وَر وَدانګلو
لکه لېوان
چې په رمَه وَرګډ شي

(کوئټه ... ۲۰۰۱ع)

(غزل... ۱۴)

ما خو هر څه ستا په نامه پرېښَول
وایه! چې تا راباندې څه پرېښول؟

دَ هدیرو غوندې مې شا ته په لار
خپل حسرتونه هم ویده پرېښَول

ستا دَ وړې خُلې په خندا مې قسم
ما دي په عشق کې موُسېده پرېښَول

کېدی شي شوق هم خوشحال خان شي درته
مُغل څُوئیونه که دي نه پرېښَول

(تاند واني ... ۱۹۹۰ع)

نظم ۱۴۴ـ " مُجرم "

زه چې ګورمه
هر لورې
را چاپېر دي دېوالونه
دریابونه
هسک هسک غرونه
او یا غم او وسوسې دي

چې زما په شاوخوا کې
اتنونه کوي ، غُورځي
دائرو غوندې راترځي ،
خو ، برسېره لا دَ دې هم
په قصور دَ خپلوا کۍ زه
نيول شوی يم
مُجرم يم

(کوئټه ... ۱۹۹۰ع)

نظم ۱۴۵ـ "مارشل پښتون"

دائی چې خنګه په ځواب کې
تاريخي آثار په ګوتو
يَو په يَو راته شمېري ، نو
ژبه زما شي ورته ګونګه
په دې فکر باندې ځکه
چې ، تاريخ دَ کرښو پرته
ما ته پلار نه ده پرېښې
يوه هم داسې ورثه ، چې
زه پرې ځان ورته ثابت کړم
دَ مارشل پښتون په ښه

(دَ روم "اټلي" په لور په زمينی سفر کې ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۴۶ـ "مخته ستا خوښه ..."

که غل نه يې
نو دَ غله غوندې بيا ځله ؟
ته تر ورځې يې خوشحاله په هغو شپو
چې هم تا

په تورتمونو کې له ځانه
دَ پېړي رنګه
جهان کې ورَکوي هم
تا ته بېه
دَ دېبانو درکوي هم

(راولپنډۍ ... ۲۰۰۰ع)

نظم ۱۴۷ــ "مزل په واورو باندې"

لاري غواړو وَ یَو بل ته
خو ، مزل دی
چې اوږد ېږي
واټنونه نه کمېږي ،
که څه هم
دواړو دَ زړونو
مېنې دي خالي ساتلي
له ډېر عُمره وَ یَو بل ته

(چمن څخه دَ کوئټې په لور په سفر کې ... ۱۹۹۰ع)

(غزل --- ۱۵)

مزل دَ ژوند لنډۍَ ، څو ... نړۍ میراته پرېږدو
په لویه لار دَ پلونو نخښې هم دُنیا ته پرېږدو

خبره دا نه ده ، چې کډې به وړو چرته دَ ژوند
خبره دا ده ، چې دَ پلار هدیره چا ته پرېږدو؟

لمر ته مو شا ده او دَ خپل وجود په سیورې پسې
ځغلو په لورې دَ ماښام ، رڼاؤي شاته پرېږدو

موږ دَ خپل اور برخې لا هم شوقه ! په زَد دَ رڼا
دَ مشالونو په سرو باندې هوا ته پرېږدو

(کوئټه ... ۱۹۹۲ع)

نظم ۱۴۸ـ "مُعجزه"

انسان څه دی ؟
څومره ارزي ؟
څه کوی شي ؟
ځوابونه دَ دې درې وارو پُوښتنو
دَ لټونه پس مې راغلو
په لاس هله ...
چې دَ خدائی
خدائي مې وَليده بربنډه
په لاسو کې
هم دَ دغو انسانانو
چې عاجزه او ناتوانه بلل کېږي

(ډائرۍ پاڼه:- مېډرډ - سپېن ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۴۹ـ " ملامته نه يې گُلې ! "

ته چې ځان غواړې په بل کې
لکه گل په تور اوربل کې
ملامته نه يې گُلې !
تا وَ ځان ته دي کتلي
هر سهار په آئينه کې
په خمُار
او په نشه کې

(تهيم :- ايران ... ۱۹۹۳ع)

نظم ۱۵۰ـ "مونا ليزا "

ستا موسکا گوره چې څله؟
پارَوي په دې گمان ما
چې هم ته هغه جينۍ يې
چې مې تل دَ خوب او خيال په
ټاپُوگانو لټوله
او يا لئيو نارډو يم خپله
چې دَ څو پېړيانو ورسته
قسمت بيا راويستم تاته ،
خوبس.. دغه الميه ده
چې دعوه کولی نه شم
زه په تا باندې اوس ځکه
چې دا زما څويم جنم دی
او ته يې په خپله ښه
موسکنۍ غوندې هغسې

(تهيم :- دَ مونا ليزا دَ اصل تصوير په وړاندې... پېرس ...۱۹۹۶ع / نظم :- کوئټه ... ۱۹۹۹ع)

نظم ۱۵۱ـ "مينه توپير ختمَوي ه

دا زه او ته ، چې نن په مينه مينه
تنده دَ رُوح ...
لوږه دَ زړه ماتوَؤ ،
نو دَ يو بل
په رنگ رنگېږو خو هم...
دغه خو وجه ده
چې گله ياره !
په ښځې ځان کوې نن
ژوند په نره ....

او ما ته هم ګوره ،
چې زه هم دَ ښځو
په حق کې
څومره هلې ځلې کوم

(پېښور ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۵۲ـ " مینه څه... وینه هم لاړه او به شوه "

څوک چې خاندي په تا باندې
نو خو خبر دی ،
څوک چې ژاړي ستا په حال
پرېږدی يې بولې ،
اوس نو ... ته وکړه انصاف
تربوره وروره !
چې په سمه ستا دَ دې دستور به څنګه ؟
ځان په ټول کې
دَ خپلوۍ درته تلمه ،
په پښتو به دې سر
څنګه خلاصَومه ... ؟

(پېښور ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۵۳ـ " ناوئیلي رښتیا "

نسبت هم
ساتو له پلاره سره ځکه
چې مشهوره
حرمونې نه شو چرته ،
ګنې مورِ خو
په نامه دَ ښکلو حُورو

ژبه ژواک څه...
هغه ننګ هم لا لوګی کړو
چې ټائیټل یې
دَ مارشل قام ؤ راکړی

(دَ ډېره اسماعیل خان څخه دَ ژوب په لور په سفر کې دَ دوؤ پښتنو دَ پوُچي او له اخلاقه لوېدلي پښتو ، چې دَ پښتني ژواکونو او پښتو ، پښتونوالي په زد یې دَ دُښمنانو غوندې دَ سپېڅلي قامي نظریو په حقله په واز کوُمي کولې ...... تر اثر دلاندې لیکل شوی نظم ... ۲۰۰۳ع)

نظم ۱۵۴ ــ "نور خو لا نور... عجیبه دا چې دلته "

مورې دَ رنا په ملګرتیا کې هم
ماښام وَ خواته
له یوه بله څه؟
له ځانه لا تیارو کې ورک شو ،
خو هغه خلګ
چې په تورو شپو کې اوسي
لاکن
سترګې دَ لمر په وړانګو باندې
رُونوَي هر سهار

(قاهره – مصر... ۱۹۹۷ع)

(غزل --- ۱۶)

نه خو زه ستا شوم ، نه ته زما وَختې
زه شومه تنده ..... ته سارا وَختې

بیا به ځان غواړې ،ځان به نه کړې پیدا
بس که یو ځل دَ چا په خوا وَختې

چا دَ څېرې په سترګو نه کړې صحي

دَ حُسن لمره ! څه ځلا وَختې ... ؟

دَ نوې ژوند هيلو خوړليه شوقه ! !
خالي لاسونه له دُنيا وَختې

(تاند واني ... ۱۹۹۰ع)

نظم ۱۵۵ـ " واؤوره تا ته وايم ... "

دا چې زه درته ژغېږم
ته دَ لاس ورغوې څله ؟
ګيرَوې په نرۍ ګوتو
او په نيغه ورته ګورې
لکه جوړه ، چې ليکې څه
او لا کربنې ورانوَې ته
هرڅه هرڅه
خو بيا هم زه
نه رسېږم تر مطلبه
ستا دَ زړه تر پټ طلبه
که څه هم کلونه تېر شول
که څه هم عُمرونه تېر شول
خو ، يَو ته يې ... چې لا چپ يې
او بل زه يم ، چې ژغېږم
لا ژغېږم
لا ژغېږم

(سيوۍ ... ۱۹۹۳ع)

نظم ۱۵۶ـ " وسوسه "

ما يې زړه ته لاره وکړه
هم يې سترګو کې مېښته شوم

خو ، چې څنګ ته یې ورتلمه
لا به نور نور ورڅکېدمه
چې ناڅاپه مې ورپام شو ،
نو خولې شولې راماتې ...
ښې مې ځای په ځای شوې شلې
په وجود کې مات رامات شوم
او له ډاره دَ مرګي زه
په هیڅ هم نه پُوهېدمه
چې ، په کومه وَ تېښتمه
شاته بند دَ خوُنې ورۇ
دواړه اړخ مې دېوالونه
او همت مې کوی نه شو
دَ "یُوپا" په لوري ځکه
چې یې څُلې کې کوکېدلې
دَ غاښو په ځای سکروټې
او له پوزې یې اورونه
غورځول اژدها غوندې

(تهیم :- پټایا بیچ - تهائي لېنډ ... ۱۹۹۴ع / نظم :- پښنین ۱۹۹۵ع)

نظم ۱۵۷ ـ "ولندېزي سوشل ورک"

"څوک چې راشي زما وَ در ته
خالي لاس یې نه پرېږدمه
سړَوم دَ ترِو تنده
ماتوَم دَ وږو لوږه ...
دا په دې چې زه یم ښځه
او دَ ښځې دغه کار دی "
دا خبرې چې یې وکړې ،
نو یَو ترِی شو ور پورته
او چې څُله یې لا په سمه
کچکول کړې ورته نه وه ،

چې هغې غوزۍ له جوړ کړو
بیا پړده هم وَلوېدله

(ډائرۍ پاڼه:- ایمسټرډم - هالېنډ ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۵۸ـ "ونې نه شته"

زما هم زړه غواړي
چې لږ دمه شم
دَ یوې ګڼې ونې یخ سیوري ته ،
خو ، ظلم دا ، چې
دَ دې ژوند په دښت کې
تر لرې لرې پورې
ونې نه شته

(دَ لورلائي څخه دَ ژوب په لور په سفر کې ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۵۹ـ "ویده قام"

هغه
یو څو سړي خو ؤ
چې خوا خوُږې کې دَ قام
دَ مرګ په غېږه کې
ویده شولو په خلاسو سترګو ،
خو ، بلې خوا ته
دَ دې قام دغه له شمېره وَتې
ککرې
خوُري دَ وخت څاپېړي ،
لا هم نه وینښېږي

(کوئټه ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۶۰ـ " ویرجنه آرزو "

دَ بابا قبر ته شاوخوا ولاړي
پښتنې پېغلې په سرو سرو اوښکو ژاړي
په سر خاوري بادَوي او ورته وائي
دَ ژوندون کوڅې بې تا ښکاري ویجاړي

***

دلته کور کور دی بې تا لکه جوړ قبر
ژوند لیکلی دی په برخه راته جبر
هله پاسه ...، زیاته نه کېږي نور صبر
سترګه سترګه پښتنه تا رانه غواړي
دَ ژوندون کوڅې بې تا ښکاري ویجاړي

***

بې له ویره په دې خاوره څه شول پاتې
ستا په مرګ شوې دَ پښتون مېښې میراتې
څکه یُو راغلي تا ته ننواتې
کښېنه ..وخت ستا په بچو ټکوي تاړي
دَ ژوندون کوڅې بې تا ښکاري ویجاړي

***

ستا بچیانو لا شلولَي نه دي پَړي
مورِ بنګړي دي ستا په څلي ټول مات کړي
بیا بې نه کړو تر هغو په لاس خارمړي
چې را ویښ نه شې تر څو پورې نرګاړي
دَ ژوندون کوڅې بې تا ښکاري ویجاړي

(کوئټه ... ۱۹۹۳ع)

نظم ۱۶۱ـ " وينسي مينه "

زما او ستا دَ کورو ورونه
که څه هم په يَو کوڅه کې
وَ يوبل ته مخامخ دي
زه له خپلې کهړکۍ تا ته
ته له خپلې کهړکۍ ماته
ديدنونه راکوې .... خو
وَ يَو بل ته ورتلې نه شو ،
دا په دې ، چې مورِه دواړه
په دوؤ بېلو ټاپوګانو
ژوند کولو ته جوګه يُو
او تر منځه مې شنې ډَنډې
دَ اوبو دي ډَم ولاړې

(تهيم:- وينس - اټلي... ۱۹۹۶ع / نظم:- کوئټه ... ۱۹۹۹ع)

نظم ۱۶۲ـ " درې هائيکو"

ـ ۱ ـ

سر به مُراد شي
که پښتانه سرې شول
وطن به ښاد شي

***

ـ ۲ ـ

زه در پوهېږم
په څُله وئيلی نه شې
خو ، درياد پېږم

***

ـ ۳ ـ

غوښه او چاړه
ښکاري په لمسه دَ بل
واړه پښتانه

(کوئټه ... ۲۰۰۰ع)

نظم ۱۶۳ ـ " هر افغانی لکه چاؤدلی پُرهار "

دَ شفا په نیت
که هر څو ملهم ږدې پرې
دا پُرهار
دَ رغېدو نه دی طبیبه !
هو .. په دې ، چې
دَ دړد ځړیکې یې فطرت شوې
او فطرت هم
وایه ... ! چا دی بدل کړی ؟

(سرخاب مهاجر کېمپ پښین دَ بیا آبادَولو په تناظر کې ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۶۴ ـ " هر چا دی په زړه کې بل ته غل ساتلی "

دا چې سړی
له سړي ځان ساتي
په ځان کې اوسي ،
دَ غرضي فطرت له جوره
ملامت هم نه دی
ځکه چې ...
هر چا دی په زړه کې
بل ته غل ساتلی

(ډائرئ پاڼه:- دَ "برسټل چېنل بریج" څخه تېرېدلو ورسته دَ ګلاسټرشائر نامي ښار په لور په سفر کې غوره شوی تهیم او نظم - انګلېنډ .. ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۶۵ ـ " هرڅه هرڅه شته ، خو لا نه شته بیا هم "

هغه کوم رنګ دی
چې په دلته نه وي ؟
هغه کوم خوند دی
چې به دلته نه وي ؟
که نه شته ...
بیا هم دَ دې هرڅه پرته
هغه دَ مینه ،
چې دَ مینې په نوم
زړونه هیڅکله نه ...
تش ځُلې ژغوَي

(ډائرئ پاڼه:- دَ اروپا دَ سېل په ورستئ ورځ .... ډنکارټ او ډؤر ساحلونو تر منځه په "انګلش چېنل" کې دَ سمندري سفر په وخت ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۶۶ ـ " هسپانئ سترګې "

سترګې څه وې ؟
وې دَ زهرو پیالې
باڼه لړم لړم ،
ککو کې ماران ...
هم ځکه ما به زړه له سوختـه کله
چې دَ ښو غشي ورو وَ تاؤوَل
نو ، هرې پېغلې هسپانئ به راته
په مُوسکنئ اشارو وَ وئیلو ...
" مه ګوره مورِ ته ،
ګني ته به هم بیا
دَ ښکلاګانو دَ خُمار په اثر

دَ پکاسو په پلونو وَ کړې مزل "

(بارسلونا - سپېن ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۶۷ ــ " هسکه غاړه وَ ائیفل ټاور ته غم شوه "

يو ځل لا ما ته هم په زړه کې راغلو
چې دَ ائیفل ټاور له سره ټوپ کړم
او په فضا کې وَ وهمه چیغې
چې اې خالقه !
زما دَ پاته ژوندون
هره ساه وَلیکه ... دَ هغو په نوم
چې په نړۍ کې سوکالیانې غواړي
دَ سر په بهیه خوشحالیانې غواړي،
خو ، زه پښېمانه شومه بیرته ځکه
چې دَ ائیفل رُوح راته وَنیوله
خپله لمن په دې فریاد ، چې ځوانه !
مه نیسه ما دَ خپل مرګي په الزام
له سره تېر دَ هغو خلګو په شان
چې لا تر اوسه یې دَ مرګ په ګُناه
زه نیول شوی دَ قاتل غوندې یم

(تهیم :- دَ ائیفل ټاور پېرس په دریم پوړ غوره شو ... ۱۹۹۶ع / نظم :- کراچۍ ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۶۸ ــ " هُما "

اې په خپل حُسن غاورې !
تا هم کړې دي وزرې
په مثال ،
دَ هُما غوندې
ځکه نه کړې په ما سیوری

داسي نه
چې زه باچا شم
او زړګی دي کړم تر لاسه

(کوالالمپور - ملائیشیا ... ۱۹۹۲ع)

نظم ۱۶۹ـ "هم دي شاعر ... هم سېلاني کړم اشنا !"

ګوره چې ستا ریښتونې ښه څه ده؟
چې کله "جېن" ، کله "یُوپا" شې راته
کله "سارا" او "نتاشا" شې راته
یا "ونېسا" ، "کائیکو" ، "چُوي" او "عذرا"
"مُهېش وری" ، "چانګ" او "جوئینا" په نامه
ما ته اشنایه ! په هر نوي ټاپُو
په نوي نوي ښه ځان راښئیې ،
هم مې دَ خپل تکمیل په هیلو همېش
په ځان پسې په مزلو ځورَوې
ما کړَوې ... هم پارَوې په دې کست
چې ته مې نقش نقش صحي کړې نه یې
یا مې دَ خپل اضطراب تنده په تا
دَ خیال په سمه ماته کړي نه وي
نو ، سېلاني غوندې به دغسې تل
ستا په لټون کې ولاتونه غواړم

(کراچۍ ... ۱۹۹۷ع)

نظم ۱۷۰ـ "هېر به مې نه شي آستریا ...! ستا ژمی"

له خوَرې سپینې پشمي واؤرې پرته
که څه هم
سوړ لمر پټ پُټانی کوي

او له ساړه باده
ګزُران نه کېږي
خو ، دَ ماحول دَ تقاضو په سمه
دا دَ يورُپ
اور اور فطرته پېغلې ،
ژمی په دوبي بدلوي ... لګيا دي
ما هم بې اوره سوځوَي ... لګيا دي

(دَ انزبروک او ويانا - آسټريا تر منځه په زميني سفر کې ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۷۱ ـ " هيله دَ سوکالۍ "

ياره !
دا ته چې په ما ظلم کوې ،
منمه زه ،
چې زغم يې نه لرمه
خو ، بيا دي هم له مينې
نه اخلم لاس
ځکه ، چې هره طوفاني سيلۍ تل
که څه هم
وړي له ځان سره ډېر څه ، خو
په شاړو مځکو بارانونه راوړي
دَ بيا تعمير
او سوکالۍ په هيله

(کوئټه ... ۱۹۹۴ع)

نظم ۱۷۲ ـ "يار مې تکميل په مرحلو کې دی اوس "

ښکاري دغه
چې مئين شوی يمه ،

لاکن په چا باندي ؟
او څوک ده هغه ؟
چې نن مې نه پرېږدي وَ خوب ته داسې
لکه ، دَ خيال له جزيرو
چې به اوس ،
راځي زَما په لوري هغه رانۍ
چې لا په سمه تکميل شوې نه ده

(کوئټه ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۷۳ ـ "يَو عجيبه اطمينان"

نه خو څوک
په خوُی دَ سان فرانسس ؤ هلته ،
نه موسولي ، چرچل ، هټلر په چا کې
دويم جنم ته جوګه شوی ؤ لا ،
خو ، بيا هم
ما دَ هر سړي په تندي ،
يَو عجيبه اطمينان ...
دَ بريتوب دَ احساس ګوُنځو کې ليک
په ړندو سترګو دَ خپل فکر وَليد

(نېفرن ټاؤن - جرمني ... ۱۹۹۶ع)

نظم ۱۷۴ ـ " يَو مجاهد راته څه وَ وئيل داسې ! "

ځکه مې لمر ته
خو دا سترګې بربښي
چې ما رڼا کله ليدلې نه ده
که څه هم ، ړوند نه يمه
سترګې لرم ...

خو ، ما دَ ژوند دَ تورتمونو پرته
که څه لیدلي دي ... نو هغه سیوري
چې جنګوي ما
دَ ښار سپیانو سره
لکه لېوه
خو ، انسان وزمه لېوه
او دَ لېوانو
خوښه شپه وي تر ورځ

(پېښور په لور دَ لاچۍ سره نیږدې په سفر کې ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۷۵ ـ " یو مې یار --- خو ، سل یې ښې "

څوک چې
هرڅه هرڅه لیدل غواړي
په سترګو باندې ،
هغوئ به څه پېژني ؟
زما هغه جانان
چې زه یې ،
له نهه نوي ښېلو نومونو پرته هم
لا زړه کې ،
ساتمه هیله دَ وصال
خو ، دَ سلمې ښې

(کوئټه ... ۲۰۰۲ع)

نظم ۱۷۶ ـ " ورستۍ دُعا "

دا مې دُعا ده ،
چې خالق دي دَ شېطان په لاره
چې شوي ټول

دَ سرېتوب دُښمنان
يَو په يَوه ...
دَ سپېلنئيو غوندې کړي لوګى
په هغو باندې ...،
څوک چې دَ امن ، سوکالۍ
او دَ رڼا په خاطر
عُمرونه خوري په اند ېښنو
خو ، موسکاګانې وېښي

(کوئټه ... ۲۰۰۲ع)